

ZA ODPRAVO NEDOSLEDNOSTI

Leto 1980 je prvo leto resnih stabilizacijskih naporov. V letošnjem in naslednjih letih moramo odpraviti vrsto slabosti in neskladij ki so se nakopičile v zadnjih nekaj letih. Celotna socialistična družba je v tem obdobju naravnana h krepitvi materialnega položaja gospodarstva, premagovanju neugodne devizne bilance, produktivnejšemu delu, omejevanju porabe, itd.

Tudi mi v železarni Ravne smo se resno vključili v ta prizadevanja ter dosegli vrsto vzpodbudnih rezultatov:

— Kljub napetemu planu proizvodnje in težavam z oskrbo z materiali presegamo skupni plan proizvodnje.

— Kljub močnim podražitvam porabljenih sredstev smo dohodek povečali kar za 20%.

— Močno smo povečali izvoz — fizično kar za 84%.

— Rast sredstev za osebne dohodke smo uskladili z rastjo dohodka.

— Izboljšali smo izkoristek delovnega časa, zmanjšali delež bolnih, bistveno zmanjšali nadure, zmanjšali izplačila za dnevnice in kilometrine, izboljšali delovno disciplino, itd.

IZ VSEBINE

- Nabava in prodaja doma, uvoz, izvoz
- Investicije v Slovenskih železarnah krepko kasnijo
- Gospodar brez dolgov je dober gospodar
- Med železarji — komunisti
- Tudi čas je denar
- Pomanjkanje delavcev v TOZD Kovinarstvo
- Sklepi in stališča delavskega sveta železarne
- Železarstvo doma in v svetu ter aprilski proizvodnja v Slovenskih železarnah
- Iz naših krajev
- Sedmo srečanje pihalnih orkestrorov SOZD SZ
- Družba in knjiga
- Obet smo in obljuba tebi, domovina
- Majsko srečanje železarjev je uspelo
- Preventivna rekreacija

Dosegli smo torej pomembne konkretne rezultate, kar dokazuje, da smo se v družbeno akcijo stabilizacije vključili odgovorno in zavzeto.

Ukrepi in praksa uresničevanja stabilizacijske politike pa v tem trenutku kažejo na nekatere probleme in nedoslednosti v širši družbi.

Cene nekaterih repromaterialov so enostavno ušle iz resolucijskih okvirov. Zaradi omejevanja uvoza so proizvajalci nekaterih materialov v monopolnem položaju. Cene dvigajo z izsiljevanjem, z zaračunavanjem uslug, ki so bile prej v ceni materiala, s sklepa-

njem SaS o skupnem prihodku samo zato, da dvignejo cene in se izognejo družbeni kontroli itd. Na ta način so bremena stabilizacije neeneakomerno porazdeljena, primeri pa kažejo tudi na nemoč družbene kontrole.

Postavlja se tudi vprašanje, ali so bremena zaradi podražitve energije ustrezno porazdeljena. Počasna rast cen naših proizvodov nikakor ne nadoknadi izrednih podražitev energije, kar tudi kaže na neenakomerno porazdelitev bremen današnjega časa.

Opažamo primerne zapiranja v republiške meje. To je očitno prisotno v deviznem poslovanju kot tudi v prometu z deficitarnimi materiali. Tak pojavi niso v skladu s konceptom enotnega jugoslovanskega trga, zato pričakujemo ustrezne ukrepe.

Za našo DO je še posebej aktualna devizna politika, saj smo zaradi narave dela uvoznik neka-

terih repromaterialov in opreme, smo pa tudi pomemben izvoznik.

Trenutni sistem nas sili v maksimalni izvoz ne glede na ekonomski učinek, saj si le tako lahko zagotovimo devize za nakup nekaterih nujnih materialov. Takšna neselektivna politika povzroča pomembno družbeno škodo, nam pa preprečuje, da bi lahko do konca leta načrtovali normalen potek proizvodnje. Ker moramo sami ustvariti devizna sredstva za uvoz opreme, ne moremo dokončati nekaterih investicij, kar nam bo pomenilo izpad dohodka. Odložitev dokončanja jeklolivarne, čeprav hala že stoji, zastoj pri modernizaciji jeklarne kljub opravljenim pripraviljalnim delom, pomeni odmik od stabilizacijskih ciljev.

Družbena usmeritev o razporejanju dohodka in čistega dohodka pospešuje uravnalovko na področ-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Podoba ostarelosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

ju osebnih dohodkov. Nesprejemljivo je, da morajo osebni dohodki v TOD metalurgija letos počasneje naraščati zaradi lanske višine teh osebnih dohodkov. Družbeni dogovor ne upošteva, da so v teh TOZD osebni dohodki višji zaradi težkih pogojev dela, štirilizmenskega dela, izjemno težkega okolja, itd.

Stabilizacija je dolgoročen proces, vsekakor pa bo naslednje obdobje prežeto s stabilizacijskim obnašanjem.

Investicije v Slovenskih železarnah krepko kasnijo

Prav nič ne dvomim, da ste o poteku gradnje in izvajanju investicij v vsaki delovni organizaciji za svoje naložbe kar dobro obveščeni. Veste, kaj je v gradnji, približno tudi, v kakšnem stanju je katera gradnja, in predvsem, kdaj je nova investicija pripravljena za rabo.

Letos je zadnje leto možnosti za uresničevanje načrta srednjeročnega načrta razvoja za obdobje 1976–1980. Ko smo pripravljali investicije za to obdobje, smo po posamezni dogovoritvi vsake investicije načrtovali tudi, da bodo nove naprave pričele z delom in dale v projektih izračunane učinke naložbe. Pred petimi leti smo bili prepričani, da bo letošnja proizvodnja surovega jekla že blizu milijon ton. Danes že vemo, da se ne moremo tej količini niti približati in da bo letos prvič, da bo sploh preseženo 800.000 ton, kar je bila želja in namera že vseh preteklih pet let.

Osnovni vzrok, da predvidevanja niso uresničena, je v kasnitvi gradnje oziroma časovno predvidene realizacije načrtovanih investicij. Po srednjeročnem načrtu je bilo predvideno, da bo znašala proizvodnja surovega jekla v Železarni Jesenice leta 1980 že 600.000 ton. V obratovanju bi morala biti poleg obstoječih zmogljivosti tudi nova električna obločna peč in dati v tem letu svojih prvih okoli 100.000 ton dodatne proizvodnje. Za novo jeklarno na Jesenicah je doslej komaj izdelan investicijski program.

V ravenski jeklarni je bila za letos predvidena letna proizvodnja jekla 220.000 ton. Naložba, ki bi se morala bližati kraju, je komaj dobro pričeta. Če se bo letos proizvodnja surovega jekla v Železarni Ravne približala predvidevanju srednjeročnega načrta, je to posledica boljšega izkoriščanja obstoječih naprav, ne pa novih naložb.

V Železarni Štore so pričeli konec leta 1979 s puskusnim obratovanjem druge, nove električne obločne peči. Letos je torej prvo leto uvajanja in težav z odpravo ozkih grl, od priprave vložka, do vlijanja in varstva okolja. Letošnja proizvodnja surovega jekla bo za okoli 45.000 do 50.000 ton nižja od predvidevanj srednjeročnega načrta za leto 1980.

Da investicije kasnijo, smo videli že pred dvema letoma in zato je bil tudi opravljen družbeni dogovor o razvoju Slovenskih železarn do leta 1980 in predvidena proizvodnja za letošnje leto znižana na okoli 900.000 ton. Ze pred dvema letoma je bilo jasno, da se bo pričetek gradnje nove jeseniške jeklarne zavlekel, vendar je obstajala možnost hitreje gradnje v železarni Štore in realizacije naložbe v jeklarni Žele-

Mi v DO bomo cilje stabilizacije uresničevali, če bomo ukrepali konkretno tam, kjer so slabosti, če bomo razčistili konkretna vsakodnevna in še posebej razvojna vprašanja. Od širše družbe pa pričakujemo bolj selektivno politiko. Nesorazmerij ne moremo odpraviti z linearnimi ukrepi ali pa z ukrepi uravnilovke. Ekonomske moči gospodarstva ne moremo okrepiti, ne da bi načrtno razvijali prednostne panoge in ne da bi temu sledili ukrepi ekonomske politike.

zarne Ravne. Za to zadnjo naložbo je bil investicijski program izdelan sredi leta 1977 in je delavski svet Slovenskih železarn investicijo potrdil v decembru 1977. Finančna sredstva in s tem pogoj za prijavo pričetka izvajanja investicije so bila zagotovljena do oktobra 1978. Postopek pridobivanja soglasij za uvoz opreme in s tem možnost sklenitve pogodb za uvozno opremo se je zavlekel še nadaljnje mesece, tako da so pričeli šele v drugi polovici leta 1979 malo širše z gradbenimi deli. To je samo en primer, kako se nabere kasnitev dveh let.

Za kasnitev investicij je več vzrokov in je tudi možnih več izhodišč, od katerega dne štejemo kasnitve. V Slovenskih železarnah smo se odločili, da štejemo kasnitve od dneva odločitve samoupravnega organa, ko sklene, da se zbere finančna sredstva in lahko prične z realizacijo investicije.

14 MESECEV ZA ZBIRANJE SOGLASIJ

Ker so kasnitve investicij naš širši pojav in težave v gospodarstvu, se je

republiška gospodarska zbornica odločila, da pregleda vzroke teh kasnitev. Posebna strokovna delovna skupina je pregledala vrsto investicij v slovenski industriji in gospodarstvu ter med te zajela tudi nekatere investicije v železarnah. Delo je bilo opravljeno leta 1978 in kakšne so bile ugotovitve?

Najkrajši čas za zbiranje vseh potrebnih soglasij za pridobitev gradbenega dovoljenja je znašal 14 mesecev. Postopek za zagotovitev finančnih sredstev je često dolgotrajen. Pogosto je podaljšan tudi zato, ker investitor ni pripravil popolne dokumentacije in poslovne banke zahtevajo dopolnila. Kakorkoli že, postopki zagotovitve finančnih sredstev povzročijo 30% kasnitev. Pri vsaki investiciji je stanje seveda drugače in so vplivi kasnitev različni. Pri jeklovleku Železarne Štore (investicijo je delavski svet Slovenskih železarn potrdil decembra 1977 in ponovno z dopolnilo zaradi podražitev vred v juniju 1979), je zahtevek za financiranje še vedno v postopku pri temeljni banki. Tudi v tem primeru sta dve leti že pretekli.

Pred dvema letoma, tako je takrat ugotovila delovna grupa, je imel postopek pridobivanja soglasja za uvoz opreme s konvertibilnega področja vpliv le okoli 8 do 15% zamude časa do pričetka izvajanja investicij. Pri jeklarni Železarne Ravne, kjer je ta postopek trajal več kot leto dni, gre vsaj polovico kasnitve na ta račun. Kasnitve zaradi zavlačevanja gradbenih del in dobav opreme, tako so ugotovili, imajo sorazmerno majhen delež, to je le okoli 15%. Kasnitev dobave krožne peči za kovačnico v Železarni Ravne znaša več kot leto dni. Proizvodne naprave bi lahko že pričele z delom, vendar se bo proizvodnja pričela leto dni kasneje samo zaradi te zamude. Skoraj docela enako stanje je pri rekonstrukciji v Plamenu, kjer so dobro leto čakali na osposobitev peči za toplotno obdelavo.

Omenil sem že, da je nepopolna dokumentacija tudi eden izmed dejavnikov, ki povzročajo kasnitev. Vsi vemo,

da so redke investicije brez zamud. Vemo tudi, da je pridobitev gradbenega dovoljenja dolgotrajen postopek in prav tako zagotovitev finančnih sredstev. Za zagotovitev uvozne opreme ni samo potrebno soglasje za uvoz s konvertibilnega področja, temveč tudi soglasje, da takšne opreme ni možno izdelati doma. Investitor mora računati tudi s tem postopkom. Vseeno pa vsi skupaj, z investitorjem vred, pri vsaki novi investiciji upamo, da bo vse potekalo po željah in je terminski plan gradnje naravnani na pogoje, ki si jih želimo, ne pa na stanje, za katerega vemo, da je in s katerim naj bi računali. Zaradi nepredvidenih kasnitev pred pričetkom izvajanja investicije nastajajo že v tem delu zaradi gibanja cen in sprememb v deviznih vrednostih podražitev, za katere komaj zadoščajo sredstva, predvidena v predračunu za pokrivanje vseh podražitev in nepredvidenih del v času izvajanja investicije.

Ob odločitvi za investicijo skoraj ni možno z gotovostjo predvideti, kdaj se bo ta res pričela. Če bi že ob odločitvi predvideli, da bo izvajanje pričeto čez tri leta in da bo investicijska vrednost dotlej narasla za 50% ali več, nihče takega predloga ne bi docela resno obravnaval. V resnici jih pa doživljamo in so na žalost tudi taki primeri prisotni v Slovenskih železarnah, dveletno kasnitev pa že kar pogosto srečujemo. V dveh letih od investicijske odločitve do pričetka gradnje se lahko že marsikaj zgradi. Spremene se pogoji na tržišču. Spremene se pogoji možnosti oskrbe s surovinami, energijo in cene. Investitor lahko najde medtem tudi ustrežnejše tehnične rešitve v področjih investicijske opreme. Investitorju bi morali celo zameriti, če pri realizaciji investicije ne bi upošteval spremenjenih pogojev.

V Slovenskih železarnah smo se dogovorili, da bomo že letos in nadalje, če nastopijo podražitve in druge spre-

Neocarinjeno

membne že pred pričetkom izvajanja investicije, te tudi upoštevali in prav tako vse spremembe, ki vplivajo na rok dogotovitve naložbe.

KAJ GRADIMO LETOS

V Železarni Jesenice je v gradnji redukcijska postaja za zemeljni plin za jeseniške obrate z glavnimi porabniki v jeklarni in pri plavžih.

Odpraševalna naprava pri električnih obločnih pečeh je bila pričeta sredi leta 1977. Oprema, domača in iz uvoza, je naročena. Izvedbena dokumentacija je močno kasnila zaradi dolgotrajnega postopka pridobivanja soglasja za uvozno opremo, na kar je bila tudi vezana priprava osnovne dokumentacije. Dokumentacija za spremembe hale jeklarne in dokumentacija za gradbena dela ter domačo opremo menda še sedaj ni v celoti izdelana. Rok za dogotovitev investicije je bil po projektu leto 1980, vprašljivo, če bodo dela lahko dokončali v letu 1981.

V gradnji je nov objekt za računski center. Oprema računalnika je že prispela in čaka na montažo, del je pa že v uporabi v obstoječem centru.

V Železarni Ravne je trenutno težišče investicijske aktivnosti v Slovenskih železarnah. Po vrednosti in pomenu je osrednja investicija v modernizaciji jeklarne. Od dneva odobritve te naložbe sta pretekli domala dve leti in pol, gradbena dela so pa pričeta komaj pred nekaj meseci. Zaradi kasnitev in prenosa dela uvozne opreme na domače dobavitelje bo treba terminski plan gradnje docela predelati, takoj ko bodo znani vsi dobavni roki tujih in domačih dobaviteljev opreme. Po trenutnem stanju je predvideno, da bo investicija dogotovljena v 1983. letu. Dosedanje podražitve del in opreme presegajo 70 milijonov din, odslej dalje bodo nastopile še nove.

Poskusno obratovanje novega kovaškega stroja je bilo načrtovano že za januar letos. Osnovni vzrok kasnitve je zaradi zastoja dobave domače opreme. Sedaj je predviden začetek poskusnega obratovanja v letošnjem novembru.

Zgradba za jeklolivarno posebne litine je v glavnem dokončana. V letošnjem letu naj bi bili gotovi temelji za tehnološko opremo in bi morali pričeti z montažo. Poskusno obratovanje je predvideno v aprilu leta 1981. Težave za zagotovitev vse predvidene uvozne opreme še niso v celoti rešene.

Obširnejša investicijska dela imajo tudi v tozd Kovinarska Ljubno, kjer bodo uvedli sodobnejši proizvodni proces zvarjencev do največje teže kosa 1500 kg, in proizvodnjo zobniških vencev za potrebe avtomobilске industrije. Po terminskem planu bi morala poskusna proizvodnja že steči, vendar tudi ta investicija kasni zaradi težav z uvozno opremo. S poskusno proizvodnjo na strojih, ki so že v montaži, bodo pričeli v drugi polovici letošnjega leta. Polno obratovanje, če ne bo dodatnih kasnitev, bo pa možno od pričetka prihodnjega leta.

Železarna Ravne gradi v Muti ob Dravi tovarno nerjavnih armatur. Tudi pri tej investiciji so težave z uvozno opremo in je bila potrebna zamenjava z domačo opremo. Pričetek poskusne-

ga obratovanja bi moral že biti preteklo leto, po sedanjem stanju del obstaja možnost, da prično v nekaj mesecih.

V Železarni Ravne imajo še pomembnejšo naložbo v proizvodnjo torzijskih osi, ki tudi kasni zaradi restriktivskih ukrepov za uvozno opremo. Investicija bo pretežno dogotovljena v naslednjih mesecih, tako da bodo v drugem polletju že lahko pričeli s poskusnim delom.

V Železarni Štore je v letošnjem letu pravzaprav v teku samo rekonstrukcija stare valjarne in dogotovitev del pri novi električni obločni peči.

Nova žarilnica za potrebe valjarne in jeklovleka poskusno obratuje od decembra 1979.

Decembra je pričela z obratovanjem električna obločna peč. Letos maja pa že uporabljajo del izvedene rekonstrukcije v stari valjarni. Vsa predvidena dela bodo pa dogotovljena, ko bodo rešili vprašanja uvoznega dela načrtovane opreme ali pa bodo morali naročiti opremo pri domačih izvajalcih.

V Verigi Lesce selijo opremo v objekte, kjer je predviden prostor za proizvodne obrate tozda industrijske opreme in tozda izdelave orodij.

V Plamenu Kropa je bila letos zaključena investicija za spremembo proizvodnega programa. Naložba je imela za cilj prehod na kvalitetnejše in zahtevnejše izdelke. Vsi predvideni stroji so že montirani in le nekaj jih še ne obratuje. Osvojenih je že več novih izdelkov, nadaljnje še postopno osvajajo. Ključna naprava, kalilna linija, je poskusno pričela delati šele pred mesecem dni in kasni celo leto.

Večja investicija, ki pomeni tudi delno prestrukturiranje proizvodnje in prehod na več vredne izdelke, je v teku v Tovarni vijakov v Ljubljani. Naložba je ob običajnih težavah pričeta, vendar večjih kasnitev ni bilo in upajmo, da se ne bo zapletlo med izvajanjem.

KAKO NAPREJ

Dokumentacija je pripravljena še za nekaj projektov, ki imajo že tudi vsa soglasja samoupravnih organov za pričetek realizacije, se pa zapleta s pričetkom. Ti projekti so:

Naprava za vakuumiranje Železarna Jesenice

Rekonstrukcija valjarne Železarne Ravne

Jeklovlek Železarne Štore

Tovarna pnevmatičnih strojev Železarna Ravne in

Armaturne mreže Žične Celje.

Prav sedaj je v teku obravnava dveh zelo pomembnih investicijskih projektov. Prvi, ki predstavlja tudi osrednj investicijo srednjeročnega razvojnega programa Slovenskih železarn, je: jeklarna 2 Železarne Jesenice.

Projekt posodabljanja proizvodnje v livarni 2 Železarne Štore in povečanja zmogljivosti odlitkov nodularne litine ni pomemben samo za Železarno Štore, temveč tudi za industrijo cestnih vozil v SR Sloveniji. Prva faza tega projekta pomeni tudi sanacijo težav, s katerimi se bore sedaj v temeljni organizaciji združenega dela — Livarna strojne litine.

V letošnjem letu je v gospodarskem načrtu predvideno, da bo porabljeno za investicije 2603 milijonov dinarjev.

V lakirnici

Pregled glavnih investicij, ki so v teku, kaže, da bi morala biti letos poraba res precej visoka. Težav z uvozom opreme in tudi z zagotovitvijo sredstev, predvsem za nove naložbe, za katere finančna sredstva še niso zagotovljena, je pa toliko, da bo možno realizirati v najboljšem primeru le dve tretjini načrtovane vrednosti.

Tako je torej z investicijami v Slovenskih železarnah. Kasnitve so tolikšne, da veliko investicij, načrtovanih za srednjeročno obdobje 1976 do 1980 ne bo dovršenih. Nekatere od njih niso niti pričete in verjetno tudi ne bodo še pričete v letošnjem letu. Pričete ne bodo, ne ker niso potrebne, temveč ker manjka še to in ono ter bodo pričete šele v novem razvojnem obdobju. Časovni zamik je tolikšen, da načrtovane investicije iz sedanjega srednjeročnega obdobja do leta 1980 zavzemajo domala že veliko več kot polovico načrtovanih investicij

za obdobje 1981—1985. Doslej smo si čisto lahko očitali, da imamo pripravljeno premalo projektne dokumentacije in je tudi to vzrok, da nismo izvršili načrtovanega razvoja. Sedaj bo dokumentacije dovolj, bodo pa težji pogoji za realizacijo. Upajmo, da bo vsaj to, kar je v teku, v prihodnje hitreje izvršeno kot doslej.

Milan Marolt, dipl. inž.

UREDNIKOVA BELEŽKA

Nekatere naše rubrike so stare skoraj toliko kot Fužinar, zato jih skušamo sporazumno z avtorji oz. službami vsaj nekoliko prenoviti. Ponekod uspemo prej, drugje kasneje. Zato tokrat ni »Nesreč pri delu«, ampak bodo, ko bo služba VPD domislila novo obliko in vsebino.

Urednik

Nabava in prodaja doma, uvoz, izvoz

NABAVA

Zaradi splošno težje situacije v uvozu nekaterih reprodukcijskih surovin je bilo v aprilu močno občutiti pomanjkanje v dobavah: belega surovega železa, nekaterih ognjestalnih izdelkov, specifičnih ferolegur, bentonita in podobno. V preskrbi z mazutom, zemeljskim plinom, tekočimi plini in mazivi nastopajo močna nihanja v dveh skrajnostih — minimalne in maksimalne zaloge. V aprilu so bile objavljene tudi nove cene ferolegur, grafitnih elektrod, karburita. Še naprej traja občutno pomanjkanje raznih profilov in drugih polizdelkov.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

TOZD jeklolivarna. Mesečni načrt prodaje je bil dosežen, vendar z veliko izbiro asortimana. Neakumulativne pozicije tako prehajajo v zaostanke dobav.

TOZD valjarna. Planirana količina gredic ni bila odpremljena zaradi okvar na progih in ozkega grla pri čiščenju. Kvalitetno slab sortiman na srednji progji pa je prispeval k nižji realizaciji, kot je bila načrtovana.

TOZD kovačnica. Planirana količina proizvodnje na domačem trgu ni bila dosežena zaradi forsiranja izvoza. Kljub temu pa je bil zaradi dobrega asortimana finančni načrt presežen. Za leto 1980 so vsi agregati v TOZD polno zasedeni, tako da prodajna služba za to obdobje ne sprejema več naročil.

TOZD jeklovlek. V skupnem asortimanu je TOZD presegel planirano prodajo na domačem trgu. Vendar precej zaostaja pri proizvodnji brušenega jekla zaradi povečanja izvoza. Posledica tega so vedno pogostejše urgence domačih kupcev za izdelke te vrste.

TOZD stroji in deli. Mesečni načrt prodaje je TOZD dosegel v višini 73 odst. in s tem realiziral 63. odst. vrednosti prodaje na domačem trgu. Obdelanih ulitkov je bilo prodanih 88 odst. in valjev 87 odst. od načrtovanih. Obdelanih odkovkov pa za 12 odst. več in sestavljenih izdelkov za 4 odst. več, kot predvideva načrt prodaje na domačem trgu. V TOZD so že proste kapacitete za proizvodnjo določenih vrst valjev, vendar so problemi z dobavo vložka, precej pa je težav tudi pri dobavnih rokih.

TOZD industrijski noži. Industrijskih nožev je bilo prodanih za 30 odst. več, kot je predvideno s planom, brzoreznega orodja pa le za 72 odst. od načrtovanega. V skupnem to znaša za 14 odst. več, kot je predvideno s planom prodaje na domačem trgu. Pri brzoreznem rezilnem orodju TOZD ne dosega predvidenega plana, prav tako zaostaja tudi pri poprečno doseženi prodajni ceni. Prodaja obdelanih palic bo pričela redno teči šele od junija dalje, ker prej niso bile sklenjene pogodbe. Precejšnji zaostanki pa so pri proizvodnji tobačnih nožev.

TOZD pnevmatični stroji. Mesečni načrt odpreme je TOZD dosegel le

v višini 92 odst. in s tem realiziral 91 odst. načrtovane mesečne realizacije. Stroj je bilo prodanih za 2 odst. več, orodja za pnevmatične stroje pa za 24 odst. več, kot predvideva načrt prodaje. Lafet je bilo prodanih le 35 odst. in vrtnega orodja 58 odst. od načrtovane prodaje na domačem trgu.

TOZD vzmetarna. Mesečni načrt odpreme je TOZD dosegel le v višini 90 odst. od načrtovane in s tem realiziral za 5 odst. več, kot predvideva načrt prodaje na domačem trgu. Listnatih vzmeti je bilo prodanih 13 odst. več, vzmetnih palic pa 41 odst. manj, kot predvideva mesečni načrt prodaje.

TOZD rezalno orodje Prevalje. Mesečni načrt odpreme je TOZD presegel za 31. odst. in s tem realiziral 4 odst. manj, kot predvideva načrt prodaje na domačem trgu. Pil je bilo prodanih 196 odst. več, rezilnega orodja pa 9 odst. manj, kot predvideva mesečni načrt prodaje. Izredno kritične so cene rezilnega orodja, saj je ugotovljeno, da bodo poslovni rezultati kljub 12,5 odst. povišanju cen izdelkov v maju še vedno vprašljivi. Cene vložnega materiala za te izdelke namreč naraščajo hitreje kot cene končnih izdelkov.

UVOZ

Sleherno potrjevanje uvoznih poslov od pristojnih organov je bilo ustavljeno že v prvi polovici aprila 1980. Plani v SRS za prilive in odlive doslej še niso usklajeni. Vendar je krivda v skrajno neugodnem devizno in plačilno-bilančnem položaju Slovenije.

Zavzet je bil sklep, da izvozniki ne prejmejo dovoljenja za uvoz v višini 95 odst. od uvoza, marveč le 80 odst. Narodne banke so že pred sklepom skupščine SISEOT pristopile k poračunavanju. Saj velja ta sklep za vse prilive in odlive od 1. 1. 1980. SOZD Slovenske železarne dolguje na ta način še 40 milij. N dinarjev deviznih prelivov. Za nujne dobave je SISEOT Slovenskim železarnam odobrila avans v višini 90 milij., vendar je Narodna banka pred dokončnim sklepom SISEOT že od tega avansa odbila razliko, ki jo dolgujemo.

Še vedno so težave z režimskimi dovoljenji. trenutno so najbolj občutne pri delih za vgradnjo v stiskalnice, nadalje za orodje, tako za obdelavo, kot tudi za reprodukcijo. Kljub vsem navedenim težavam pa zaenkrat do resnih zastojev zaradi pomanjkanja uvoznih surovin ali reprodukcijskega materiala ni prišlo. Primanjkuje pa še ferovolframa.

IZVOZ

Četudi je do 20. aprila kazalo, da za ta mesec ne bomo dosegli načrtovanega konvertibilnega izvoza, se je realizacija v zadnji dekadi precej izboljšala, tako da smo izvozili za 4,6 odst. več kot je predvideno z mesečnim planom.

V aprilu je bilo sklenjenih precej novih pogodb za valjarno in kovano paličasto jeklo, neobdelane ulitke, industrijske nože ter rezilno orodje, medtem ko so bila pogajanja za obdelane valje preložena na mesec maj.

Kljub odpremi večje količine valjanega jekla so ves mesec prihajale urgence za nekatere dimenzije, pri katerih že precej kasnimo z dobavnimi roki. Težave zaradi prekoračevanja dobavnih terminov so prisotne več ali manj skoraj pri vseh izdelkih in inozemski partnerji kažejo ob rescesiji v jeklarstvu na zunanem trgu za to vse manj zanimanja.

Sklepi in stališča delavskega sveta železarne

Delavski svet železarne Ravne se je 28. maja 1980 sestal na 14/II-80 seji. Na njej je sprejel naslednje sklepe in stališča:

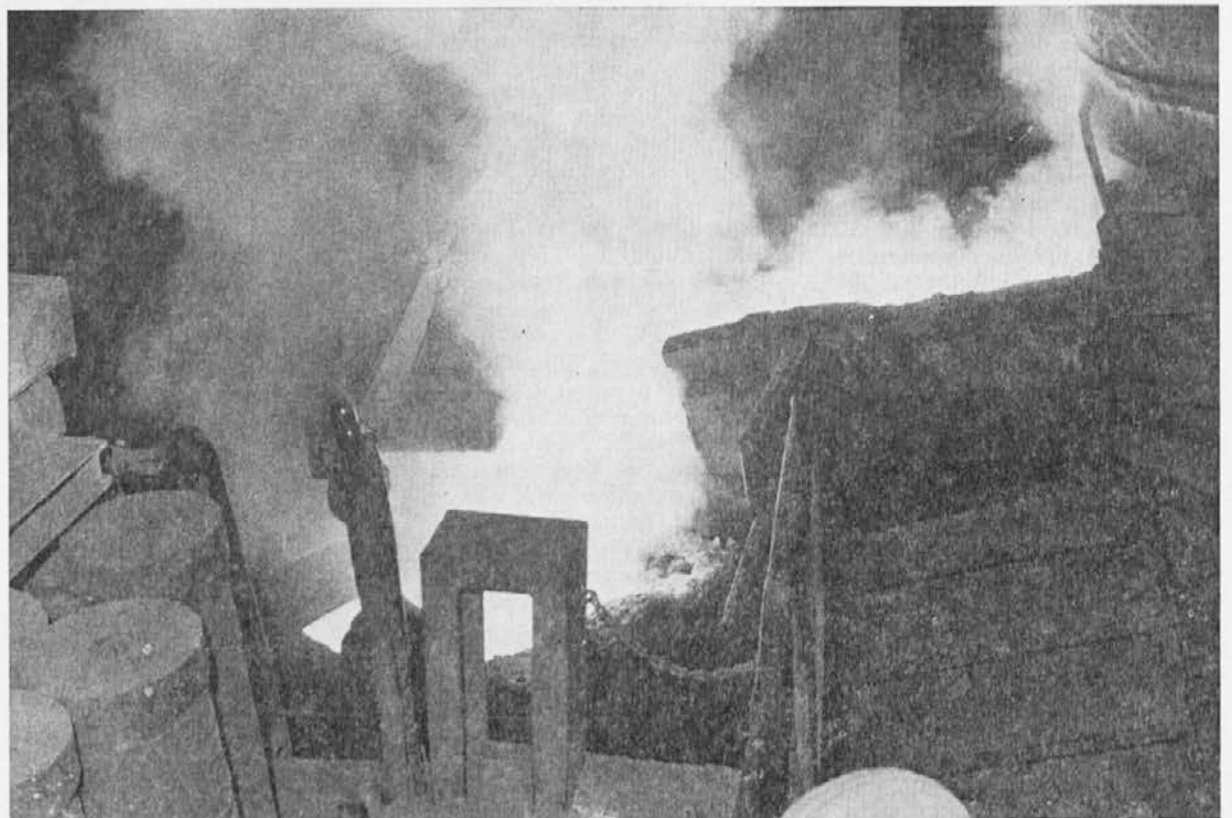
Sprejel je poročilo o izvrševanju sklepov in ob tem ponovno izrekel kritiko poslovnim organom tistih tozdov, ki kljub zadnjemu opozorilu ne predlagajo samoupravnim organom v obravnavo zadev, ki so na programu samoupravnih aktivnosti za tekoči mesec.

Sprejel je poročilo o uresničevanju stabilizacije v prvih treh mesecih leta 1980 ter predlagane ukrepe na področju ekonomske stabilizacije.

Delavski svet je v celoti sprejel tudi stališča in priporočila problemske konference osnovnih organizacij ZKS železarne, sprejeta 26. 5. 1980, ter usmeritve in naloge, podane v teh stališčih in priporočilih.

V zvezi z dopolnilni pravilnika o razporejanju dohodka in čistega dohodka je dal naslednje pojasnilo:

— Pri določanju rasti sredstev za osebne dohodke tozdov in delovnih skupnosti upoštevamo kazalce poslovne uspešnosti, in sicer produktivnost, ekonomičnost, izvozno usmerjenost in mesečno doseganje plana;

Ob izlivu 10-tonske peči v topilnici

— Ob vsakem periodičnem obračunu izvršimo poračun sredstev za osebne dohodke na podlagi poslovne uspešnosti tozda oziroma delovne skupnosti, in sicer po obstoječih osnovah in merilih;

— Delavski svet zadošuje strokovne službe, da pravočasno razčistijo in razrešijo še odprte probleme skupaj s poslovnimi delavci.

Železarna Ravne sprejema samoupravni sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju na področju računalništva z Elektrotehno, delovno organizacijo za računalništvo, Digital Ljubljana.

Železarna Ravne sprejema samoupravni sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju na področju računalništva z Velebitom, delovno organizacijo za zunanjo in notranjo trgovino, TOZD informatika.

Na podlagi razpisa I. natečaja samoupravne stanovanjske skupnosti občine Ravne na Koroškem za razdelitev stanovanjskih kreditov se dovoli pri tej skupnosti najeti dolgoročni kredit za nakup družbenih stanovanj v znesku 6.000.000,00 din po obrestni meri in odplačilni dobi, ki izhajata iz določil razpisa.

Lastna sredstva stanovanjskega dela sklada skupne porabe, ki jih bomo porabili za direktni nakup stanovanj ali pa vezali pri banki, se štejejo kot lastna udeležba k zaprosenemu kreditu. Kredit se bo odplačeval iz sredstev sklada skupne porabe, ki se formira iz stanovanjskega prispevka. Naloge po tem sklepu izvrši delovna skupnost za finance in računovodstvo.

Železarna Ravne sodeluje pri nakupu 6 stanovanj za bodoči TOZD armature na Muti v višini

1.351.617,50 din, s tem da se te finančne obveznosti prenesejo na TOZD armature, ko bo le-ta registriran.

Delavski svet je določil, da se višina posojil za adaptacije in novogradnje v letu 1980 zniža od maksimalne za 25 %, za dograditve pa za 10 %.

Delavski svet je ugotovil, da so vsi tozdi sprejeli samoupravni sporazum o ustanovitvi avstrijsko-jugoslovanske banke na Dunaju in da ga tako sprejema delovna organizacija Železarne Ravne kot celota.

Ugotovil je, da so vsi tozdi podali soglasje, da Železarna Ravne kot članica avstrijsko-jugoslovanske banke na Dunaju nastopi v banki z začetnim deležem 400.000 Asch. Za podpisnika samoupravnega sporazuma o ustanovitvi avstrijsko-jugoslovanske banke na Dunaju se pooblašča predsednik poslovnega odbora delovne organizacije.

Delavski svet je dal soglasje k pravilniku o oblikovanju cen proizvodov in storitev s kupnoprodnimi pogoji, ki ga je sprejel delavski svet TOZD komerciala.

Sprejel je poenoten predlog pravilnika o enotnem programiranju in izvajanju programa usposabljanja pripravnikov v Železarni Ravne. Predlog s pojasnili posameznih pripomb oziroma predlogov iz razprave se posreduje delavskim svetom tozdv in delovnih skupnosti.

Dal je pripombe na koncept samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Slovenske železarne za obdobje 1981—1985. Pripombe so delegati Železarne Ravne v delavskem svetu sozda posredovali temu organu.

riala). Zahodne firme — proizvajalke avtomobilov — so ta tip vzmeti že osvojile, pri nas pa je po njih vedno večje povpraševanje. Vse to sili tudi naš tozdv v bolj dinamičen razvoj. Tako za nekaj let še lahko obdržijo obstoječi proizvodni program, ob njem pa bo nujno treba razviti ta novi tip vzmeti. Kajpak je to povezano z novimi investicijami, s spremembo tehnologije, predvsem pa z nabavo novih osnovnih sredstev. Proizvodna hala je že sedaj tako na vse kraje zatrpna, da je tudi treba misliti na novo, če je

količkej interesa za večjo proizvodnjo. Jasno, da povpraševanje po teh proizvodih ne bo usahnilo. saj je znano, kako avtomobilska industrija nikoli ne utegne narediti dovolj.

Gospodar brez dolgov je gotovo dober gospodar, taki pa so vzmetarji, ki bi pridelali še dosti več, če bi jim proizvodne kapacitete to dopuščale. Je že tako, da žetev na petih oralih ni enaka oni na dvajsetih.

Todz vzmetarno nam je predstavljal ravnatelj Dani Praprotnik. Zlatka Strgar

Med železarji komunisti

OO ZKS TOZD TRANSPORT

Tudi komunisti osnovne organizacije ZKS TOZD transport že nekaj časa ugotavljajo, da jim pri njihovem delu ne gre tako izpod rok in brez težav, kot si želijo. Predvsem imajo težave pri sklicu vseh komunistov, saj se sestankov osnovne partijske organizacije ne udeležujejo vedno vsi člani. Zato so komunisti v transportu na enem zadnjih sestankov zavzeli sklep, da bodo proti vsem tistim, ki se ne bodo udeleževali sestankov, ukrepali po statutarnih določilih. Tudi pri sprejemanju novih članov imajo določene težave. Tiste, ki imajo vse pogoje, da lahko postanejo komunisti, precej odbija plačevanje visoke članarine.

»Tudi znotraj TOZD ne gre brez problemov,« je dejal **Jože Dornik**, sekretar OO ZK. »Precej

truda moramo delavci v transportu vložiti, če hočemo vsak dan redno in brez zastojev opraviti transportne usluge. Pri tem dosti problemov povzročajo izrabljena in zastarela transportna sredstva. Zato nam dnevno naraščajo stroški vzdrževanja, na drugi strani pa tudi težave pri zagotavljanju pravočasnih prevozov.«

Kot vsi ostali ravenski železarji so se tudi šoferji in mehaniki z vso resnostjo lotili uresničevanja stabilizacijskih ukrepov. Tako so komunisti že pred sprejetjem resolucij začeli obravnavati stroške, ki v TOZD transport naraščajo pri vsakdanjih prevozi. Ugotavljajo namreč, da njihove transportne naprave daleč niso tako izkoriščene, kot bi lahko bile, če bi bila v nekaterih tozdvih boljše organizacija dela.

SPOZNAVAJMO NAŠO ŽELEZARNO:

Gospodar brez dolgov je dober gospodar

Naša železarna je prva v državi izdelovala vzmeti. Po vojni na Ravnah ni bilo pravih možnosti niti zanimanja za razvoj vzmetarstva, zato pa so priložnost tem bolj veselo pograbil drugi. Tako v Kraljevu danes izdelajo desetkrat več vzmeti kot pri nas. Potrebe po teh proizvodih skokovito naraščajo, saj v Zastavi izdelajo v enem dnevu več avtomobilov, kot jih je imela vsa Jugoslavija takoj po vojni.

Proizvodni program obsega listnate in torzijske vzmeti ter rezervne vzmetne liste. Z letno proizvodnjo (8000 ton) pokrivajo domala vse potrebe v Sloveniji od Nove Gorice do Ljutomera, nekaj gre na jugoslovanski trg, medtem ko 20 % od skupne proizvodnje izvozijo na konvertibilni trg.

Skozi vzmetarno gre vsak dan 30 ton materiala, kar pove da je delo kontinuirano in ni treba poudarjati, da je tudi fizično zelo naporeno. Kljub temu, da je za ženske neprimerno, jih imajo 10 % in so pridne in vzorne delavke. Vseh zaposlenih je 122. Delajo na dve

izmeni, nekaj delavcev pa tudi na tri, da bi bili stroji boljše izkoriščeni. Večinoma je to priučen kader, vendar jim večletna praksa omogoča, da uspešno opravljajo svoje delo. Vsi ti delavci so v prvih štirih mesecih presegli plan proizvodnje za 5 %, fakturirano eksterno realizacijo pa za 8 %.

S prizadevnim delom ustvarijo toliko dohodka, da že leta nazaj in tudi zdaj, ko gre marsikomu za nohte, dosledno izpolnjujejo vse obveznosti. Ob tem pa jim še vedno ostane kaj za razširitev materialne osnove. Vzmetarna je torej akumulativen tozdv.

RAZVOJ

Glede na pretežno večino priučenih delavcev se kaže potreba po takih z višjo in visoko izobrazbo, s čimer bi mogli izboljšati tehnologijo, pogoje dela in ne nazadnje raven samoupravnega življenja.

Razvoj v vzmetarstvu gre v smeri paraboličnih vzmeti (novi tip, kjer je velik prihranek mate-

V tej osnovni partijski organizaciji so se komunisti že pred časom resno lotili reševanja vseh aktualnih vprašanj na gospodarskem in političnem področju. Največ problemov rešujejo v sestavu družbenopolitičnih in samoupravnih organizacij, le vprašanja in naloge zveze komunistov obravnavajo v osnovni organizaciji ZK. Tako v tem času dajejo največ poudarka sprejemu novih članov. Nadvse si prizadevajo, da bi sprejeli res najboljše delavce, predvsem pa iz vrst vodstvenih delavcev, saj imajo zelo malo komunistov na vodilnih mestih.

Se pa zato lahko v vzmetarni ponašajo z delovnimi uspehi in prizadevanji pri uresničevanju stabilizacije, saj po sprejetem akcijskem programu vidno napredujejo. Tako plan proizvodnje za domače kot tudi za tuje tržišče presegajo. TOZD vzmetarna pa je ena redkih temeljnih organizacij v železarni, ki pokriva vse zakonske in druge obveznosti. Nekoliko manj uspešni so pri izboljšanju tehnološke in delovne discipline, a tudi ta se zadnje čase izboljšuje. Zamud na delo skoraj ni več. Tudi bolniško odsotnost do 30 dni so precej zmanjšali. Treba je zapisati, da so nasploh prisotnost na delu v primerjavi z istim obdobjem

lanj izboljšali za 2,1 odstotka. Kljub mnogim uspehom pa ne nameravajo odnehati. Še naprej si bodo nadvse prizadevali za še boljše poslovne in samoupravne rezultate.

Drugače pa so komunisti v vzmetarni te dni precej razpravljali tudi o delovanju svoje delegacije in delegatov. Kaj so pri tem ugotovili je povedala sekretarka OO ZKS **Leopoldina Planšak**. »Mislim da v naši TOZD prevladuje splošna nezainteresiranost pri izvrševanju delegatskih vprašanj. Premalo je sodelavcev, ki so pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas za prispevek k boljšemu delegatskemu delovanju. Vse preveč je takih, ki hodijo v službo zgolj zaradi zasluzka, vseh samoupravnih in drugih dejavnosti pa se najraje izogibajo z izgovorom, češ to naj delajo drugi. Tistim »drugim« pa se funkcije kopičijo. Rezultat je jasen — nemože je nakopičiti delo kljub volji in delavnosti reševati celovito in uspešno. Mislim, da je splošni vzrok v tem, da je pri nas zelo nizka izobrazbena struktura, ki zelo strokovno napisanim delegatskim gradivom ni kos. Temu problemu bomo morali v prihodnosti posvetiti dosti več časa in pozor-

nosti in na neki način stanje izboljšati. Najprej bomo morali širše vključevati delavce v idejno izobraževanje, saj bomo le tak-

šni lahko uspešno in celovito upravljali in vodili samoupravljanje,« je poudarila Lepoldina Planšak.

OO ZKS TOZD STROJI IN DELI

Na nedavnem referendumu so se delavci TOZD stroji in deli odločili, da oddelek orodjarna postane samostojen tozd. Več o tem je povedal sekretar OO ZK.

»Že pred nekaj leti so delavci orodjarne na zboru delovnih ljudi izrazili željo, da bi bil njihov oddelek samostojna TOZD. Tudi več drugih vzrokov je bilo, da je pred nedavnim prišlo do konstituiranja TOZD orodjarna. Mislim, da je tako tudi prav, saj je do sedaj bila TOZD stroji in deli po številu zaposlenih precej velika temeljna organizacija. Prav zaradi preobsežnosti pa smo se vedno težje do-

govarjali in odločali na področju samoupravljanja in obveščanja, ni bilo preveč učinkovito. Sedaj v TOZD orodjarna potekajo aktivnosti okrog kadrovskih vprašanj. Tako smo že dopolnili in še dopolnjujemo mikroorganizacijsko strukturo, zlasti pri vodstvenih delavcih. Tudi druge formalnosti je še treba urediti in s tem zagotoviti, da bodo v novi TOZD na vseh področjih lahko nemoteno potekale aktivnosti. V tem času še ni prišlo do reorganizacije osnovne partijske in sindikalne organizacije, je pa že izdelan predlog,« je zaključil Milan Iršič.

OO ZKS TOZD RAZISKAVE IN RAZVOJ

V TOZD RR je politično delovanje tako razgibano, da se je kar težko odločiti, kateremu vprašanju posvetiti več pozornosti. Zato smo to odločitev prepustili Dušanu Vodebu, sekretarju osnovne partijske organizacije.

»V tem času bi bilo prav, da več spregovorim o nedavni reorganizaciji TOZD raziskave in razvoj — oz. razvojno raziskovalne dejavnosti. Veliko aktivnosti je bilo treba opraviti, da se je izvedla reorganizacija, objasnili cilji in namen. Moram priznati, da me je kot sekretarja najbolj razveselilo dejstvo, da se je naša TOZD kljub različni dejavnosti povezala in delovala kot homogena celota. Ni bilo trenj in medodelčnih sporov o pomembnosti enega ali drugega. Delavci so enotno izhajali iz dela in zahtevali, da jim je tudi v bodoče zagotovljena vloga in pomen v ravnski železarni.

Ne morem mimo misli, da se včasih spuščamo v preveliko pojasnjevanje, pri čemer povemo premalo ali skoraj nič. Tako se na koncu ustvari vtis, da nekaj prikrivamo. Delavci zelo dobro vedo, kaj hočejo in kaj naj bi bil namen sestanka. Zato je v takih primerih nujno treba ustvariti odprt kratek dialog, ker le na tak način bomo šli s sestanka pripravljeni, da smo uspeli s svojimi cilji. Tak dialog seveda zahteva konfrontacijo misli. Pri današnji stopnji razgledanosti to še tem bolj pride v poštev. Zahteva pa tudi še veliko razgledanosti in poznavanja ljudi, s katerimi človek dela. Pri reorganizaciji sem namreč spoznal, da je pisana beseda eno, življenjski problemi pa drugo,« je poudaril Dušan Vodeb.

Dokaj pomembno vlogo ima TOZD RR tudi pri uresničevanju politike stabilizacije, predvsem na

investicijskem področju. Seveda pa se ob tem srečujejo s pomanjkanjem sodelavcev. O tem Dušan Vodeb: »Naj se dotaknem samo enega od mnogih problemov. Investicijsko razvojno in raziskovalno delo zahteva celega človeka, ki mora biti na eni strani strokovno usposobljen, na drugi pa mora poznati delo v železarni. Danes je izreden problem dobiti take kadre, kajti zavedati se moramo, da je ravno na njih breme jutrišnjega dne zaradi današnje situacije okrog surovin in energije.«

Zadnje čase so komunisti v TOZD RR razpravljali tudi o delovanju svojih delegacij in delegatov. Ugotovili so, kar dokazuje-

jo tudi statistični podatki, da se delegati TOZD RR redno in vestno udeležujejo sestankov in sej. Menijo pa tudi, da je sedaj, ko potekajo informacije iz centra, informiranost dosti boljša in kvalitetnejša. Moti jih le zasičenost s sestanki. Menijo namreč, da jih je preveč in da predstavljajo resno breme pri rednem delu. Razmisliti bi kazalo o še bolj učinkovitem sistemu, ki bo še bolj informiral in postal privlačnejši za vse. Le tako je pričakovati, da bomo racionalizirani sestankarstvo ter s tem pridobili kvaliteto in čas. Takšnega mišljenja so komunisti osnovne partijske organizacije TOZD RR.

Franc Rotar

IZ NAŠIH TOZDOV:

„Pomanjkanje“ delavcev v TOZD kovinarstvo

V komentarjih k doseženim poslovnim rezultatom, posebej še za prvo trimesečje, ko smo dosegli slab poslovnih uspeh v primerjavi s planiranim, smo navajali tudi razloge, ki so vplivali na takšno poslovanje pri nas. Ti razlogi so bili večkrat navedeni v našem časopisu Informativni fužinar, ko so bili objavljeni mesečni ali pa kvartalni rezultati poslovanja. Ker je eden od razlogov vzpodbudil večjo reakcijo med drugimi delavci železarne, želim ta razlog pojasniti.

Gre za pomanjkanje oziroma manjše število zaposlenih od poprečno planiranega za letošnje leto.

Ko smo navedli, da je za nedosežen plan krivo tudi pomanjkanje delavcev, je bilo na ta račun več pikrih pripomb v tem smislu:

»Ko smo se odločali za združevanje in za investicijo v TOZD kovinarstvo, je bilo utemeljeno, da je

tam na razpolago dosti delavcev, zdaj pa naenkrat tožite, da vam jih primanjkuje.«

V komentarju k doseženim poslovnim rezultatom TOZD seveda ni možno vseh razlogov detajlno obrazložiti, ker bi za to bilo potrebno preveč prostora. Glede pomanjkanja delavcev v naši TOZD pa je stanje takšno:

Za leto 1980 smo planirali 132 zaposlenih, kar je 11% več kot v poprečju leta 1979. Pri povečanju zaposlenih smo mislili predvsem na 22 delavcev, ki so v JLA, ter na učence tretjega letnika, ki se bodo redno zaposlili v septembru letos. Zato sedaj večino delavcev, ki pri nas zaposlijo za zaposlitev, odklonimo.

Glede na to, da bodo sodelavci, ki so v JLA, prišli v našo TOZD šele v drugem polletju, je normalno, da je v prvem kvartalu pa tudi v prvem polletju število zaposlenih nižje od poprečno planiranega, ker bo v drugem polletju precej narastlo. Poleg tega pa je tudi logično, da z za 10% manjšim številom zaposlenih (kot je bil primer v prvem kvartalu), ni možno doseči takšnih poslovnih rezultatov kot s polnim številom. Ker pa služba za statistiko upošteva kot primerjalni podatek plana eno dvanajstino planiranih količin, celotnega prihodka itd., smo seveda pri navedenju razlogov za odstopanje od planiranih rezultatov navedli tudi pomanjkanje delavcev.

Seveda moram povedati še, da nam zaradi odhoda v JLA v tej fazi nastajajo tudi strukturna neskladja. Konec lanskega leta in v začetku letošnjega smo zaradi odhoda v JLA izgubili polovico delavcev iz mehanike obdelave in tretjino delavcev v pripravi dela. To še dodatno povzroča težave, ker tu nastajajo ozka grla ter bomo nekatera morali odpraviti z dodatnimi novimi zaposlitvami.

Ce upoštevamo še, da imamo trenutno na šolanju 35 učencev in študentov (ob delu pa se izobražuje 11 sodelavcev), je dolgoročna skrb za pomanjkanje delavcev seveda odveč.

Upam, da sem s to obrazložitvijo uspel razjasniti vse dvome o »pomanjkanju delavcev« v TOZD kovinarstvo.

Ravnatelj Mirko Strašek

Med Mežo in topilnico

Železarstvo doma in v svetu ter aprilaska proizvodnja v Slovenskih železarnah

Podatki o proizvodnji jugoslovanskih železarn v prvem četrtletju letos niso posebno obetavni, ker v primerjavi z načrtovanimi količinami pomenijo veliko zaostajanje. Nove zmogljivosti, ki so že pričele z obratovanjem lani, pa omogočajo, da je bila trimesečna proizvodnja koksa letos 14,8% večja kot v enakem obdobju lani, proizvodnja belega surovega železa celo 43,6% večja, kot do konca marca lani in tudi proizvodnja jekla 15,7% večja od lanske za enako obdobje. Zaznaven napredek je ob povečani proizvodnji surovega železa tudi povečana proizvodnja jekla v LD konvertorjih, saj so letos proizvedli 39,7% več, kot v prvem četrtletju lani.

Četudi je letošnja jugoslovanska proizvodnja jekla po treh mesecih izvrševanja letnega načrta večja od lanskoletne, če bo ostala na isti ravni do konca leta, tudi letos ne bo presežena letna količina 4 milijone ton.

Podatek, da je proizvodnja gotovih izdelkov jugoslovanskih železarn kar za 5,4% manjša, kot je bila v lanskem letu do konca marca, preseneča ob povečani proizvodnji jekla in vendar ne preseneča ob omejenih možnostih uvoza in s tem oskrbe s polizdelki za vložek valjarn. Razpoložljive zmogljivosti tople in hladne predelave v jugoslovanskih železarnah omogočajo daleč večjo pro-

izvodnjo od dosežene. Načrt blagovne proizvodnje so po prvem četrtletju presegli samo v železarni »Boris Kidrič« Nikšić, blizu izvršitve je železarna Sisak in tudi Slovenske železarne. V RMK Zenica so zaostali 15,9% za zbirno načrtovano količino, v Smederevu 17,8%, v Skopju 34,4% in v Splitu celo 42,8%.

Težave, ki so z oskrbo surovin iz uvoza, od premoga za koksanje, starega železa in raznih drugih materialov do polizdelkov, napovedujejo, da tudi v prihodnjem obdobju ne moremo pričakovati bistveno boljših proizvodnih dosežkov od realizacije v prvem četrtletju.

V aprilu so bili objavljeni tudi letošnji prvi »uradni« podatki o svetovni proizvodnji železain jekla za leto 1979. Proizvodnja surovega železa znaša 526,3 milijonov ton in je bila 19 milijonov ton večja kot leta 1978. Jugoslovanska proizvodnja surovega železa ima v svetovni proizvodnji delež 0,39%.

Svetovna proizvodnja jekla se je od leta 1978 povečala za 28,1 milijon ton ali 3,9% in je znašala 746,1 milijonov ton. Dežele evropske gospodarske skupnosti so povečale proizvodnjo za malo manj kot 10 milijonov ton. Azijske države so prispevale z okoli 14 milijonov ton drugi največji delež povečanja in med njimi največ Japonska z blizu 9,6 milijono-

nov ton. Zanimivo je, da sta največja svetovna proizvajalca jekla celo malo nazadovala v proizvodnji proti letu 1978, ZDA za okoli 1 milijon ton, ZSSR pa približno 2 milijona ton.

Jugoslovanska proizvodnja jekla je udeležena v svetovni proizvodnji z 0,47% in s 158 kg proizvodnje na prebivalca je pod svetovnim povprečjem, ki znaša za leto 1979 za ves svet 176 kg. Čeprav je naša proizvodnja majhna, saj znaša povprečna evropska 441 kg na prebivalca, je pa od leta 1970 le občuten napredek, saj je takrat znašala le 109 kg na prebivalca. Za slovensko proizvodnjo jekla velja, da je s približno 510 kg na prebivalca SRS nekaj nad evropskim povprečjem.

Ko smo že pri naši proizvodnji jekla, pogledajmo še, kakšna je bila ta v aprilu in kako je bilo tudi z drugimi proizvodnimi rezultati v Slovenskih železarnah.

Za proizvodnjo surovega železa se stanje na Jesenicah ni spremenilo in so dosegli 88% mesečnega načrta. V Štorah je proizvodnja »stekla« in so 28% presegli mesečni načrt. Upajmo, da bodo vsaj približno tako nadaljevali.

Skupna proizvodnja surovega jekla je bila še okoli 200 ton večja kot v marcu in toliko bliže povprečno načrtovani mesečni količini. Na Jesenicah so zaostali 2% za načrtom, na Ravnah so bili 5% nad načrtovano količino, v Štorah je znašal zaostanek sicer še 13%, vendar se vse bolj bližajo načrtu proizvodnje z novo pečjo in vse bolj jim gre tudi z vzporednim delom na dveh pečeh v eni jeklarni.

Blagovna proizvodnja ni bila kaj prida, saj je bila celih 4.200 ton v železarnah nižja kot prejšnji mesec. Načrt so presegli samo v Železarni Store. Bolje so delali predelovalci žice, ki so presegli načrt 5%. Močan zaostanek za mesečnim načrtom so imeli samo v Tovilu saj znaša kar 28%. Droben asortiman in nezadovoljiva oskrba z vložkom sta bila osnovna vzroka za težave.

Pri večjih tozdih imajo težave z vložkom in tudi z delovno silo. Zaskrbljujoče je, da je pomanjkaje delovne sile povzročilo izpad proizvodnje v mesecih, ko običajno še ne nastopa ta težava izrazi-teje in tudi ponekod, kjer doslej tega problema niso navajali.

Mesečni načrt izvoza je bil količinsko v aprilu dosežen, vendar je vrednost izvoženih izdelkov 4% nižja kot količinska izvršitev, ki znaša skupno 101%. Po štirih mesecih je letos vrednost izvoza 18% večja, kot je bila ob koncu aprila lani.

Vrednost prodaje je bila v aprilu celih 12% nižja kot v marcu. Razumljivo je dosežena vrednost prodaje zrcalna slika blagovne proizvodnje in ne moremo kaj boljšega pričakovati.

Običajno je bila vsa leta najboljša proizvodnja v spomladanskih mesecih in potem proti koncu leta. Čeprav nastopajo ponekod težave z oskrbi z vložkom, doslej večjih zastojev zaradi pomanjkanja surovin ni bilo. Upajmo, da tudi v bodoče ne bo prišlo do večjih težav pri oskrbi, in upajmo da bodo v prihodnjih mesecih proizvodni rezultati boljši, kot so bili doseženi v prvih štirih letošnjega leta.

Milan Marolt

OB ROBU:

TUDI ČAS JE DENAR

Tisti delavci, ki niti po politični dolžnosti ne prebirajo podrobno raznih gradiv za seje skupščine občine, SIS ali organov upravljanja, ampak jih bolj preletijo, morajo čisto resno imeti občutek, da npr. občinska gradiva še maja l. 1980 premlevajo rezultate gospodarjenja v l. 1979. V železarni smo sicer bistveno hitrejši, pa vendar tudi mi še proti koncu petega meseca povzemamo in obravnavamo rezultate prvih treh, četudi le kot izhodišča za nadaljnje akcije.

V dveh mesecih pa se seveda na gospodarskem področju zgodi ogromno reči, ki pogosto direktno vplivajo tudi na naše sprotno poslovanje. Sprejeti so npr. nujni novi ukrepi, podraži se nafta in druge surovine itn., itn. Skratka, zdi se, da takšna dinamika (lahko pa rečemo naravnost tudi: krizna situacija), kakršna vlada na svetovnem tržišču zdaj, zahteva vsaj tudi nekaj hitrejših razprav.

Seveda vemo, da je npr. poslovodni odbor dnevno seznanjen z rezultati poslovanja, s stanjem v tozdih, z vsemi odločitvami na zvezni in republiški ravni, in da tudi temu primerno hitro ukrepa, kakor in kadar je treba. Vendar so to poslovodne odločitve, tu na imamo v mislih širše razprave in obravnave na delegatski oziroma družbenopolitični ravni.

Gotovo je res, da 6. v mesecu tudi objektivno še ne morejo biti znani podrobni rezultati gospodarjenja za pretekli mesec. Za grobo oceno kazalcev v dobro ali slabo pa je podatkov kar precej.

Zato morda kaže razmisliti o naslednjem: ali še naprej izključno in samo SDK-jevsko (sicer hvalevredno natančno in gotovo tudi v prihodnje nenogrešljivo), a zato žal precej očasno pripravljane analiz za širše javne razprave ali pa poleg tega tudi uvajanje bolj globalnih pristopov, ki omogočajo hitrejšo odločitve.

Ker je dokazano, da izrek »čas je denar«, ni od muh, nemara le razmislimo o morebitni ceni počasne preciznosti.

Marjan Kolar

Razcvet

AKCIJA »TISOČ DELAVCEV – SODELAVCEV«

Dopisov za to rubriko ni od nikoder, zato bi danes morala biti belo-prazna. Slabo vabilmo ali slabo plačujemo, pač suša. Ker pa luknje niso lepe ne v stehi ne na nogavicah, še najmanj pa v časniku, nekaj misli o tem, ali je pisati lahko ali težko.

Človek, ki se odloča za pisanje, mora najprej imeti drugim povedati kaj splošno zanimivega. Pisati se potem reče polagati misli na papir.

Ne o vsem mogočem hkrati, ampak o eni, dveh stvareh, ki sta med seboj v zvezi.

Pod soncem je le malo novega, poleg tega imajo vsi bralci neke šole za sabo, zato je za uvod dovolj nekaj taktnih besed.

Nato opišemo kakšno stanje, nekaj, kar ni v redu ali pa je kar dobro, a bi lahko bilo boljše. Po-

vemo, kaj bi po našem bilo treba storiti, to utemeljimo in — pika.

To je pač najpreprostejši model za našo rabo. Korak naprej stopimo, če o neki temi soočamo lastna mnenja z drugimi ali drugačnimi.

Ker smo celo vrsto možnih tém za to rubriko že našli, jih ne bi ponavljali. Ali je torej pisanje lahko ali težko?

Predvsem je večšina kakor toliko drugih strok oz. dejavnosti, zato je priučljiva. Ker je naš čas izredno široko odprt sleherni ljubiteljski dejavnosti, ta rubrika pa še posebej vabi, je zares možno objaviti marsikaj, kar sicer običajnih novinarskih norm ne dosega.

Pisati se torej reče urejeno misliti na papir. Sveže, po svoje. Morda pa med 5000 našimi delavci le imajo kateri veselje vsaj za poskus.

Urednik

Delovanje organov samoupravne delavske kontrole

(nadaljevanje)

Odnosi z drugimi samoupravnimi organi

Rečeno je že bilo, da organ samoupravne delavske kontrole drugim organom ni nadrejen niti podrejen. Z njim mora sodelovati, zlasti še z delavskim svetom kot tudi z njegovimi kolektivnimi organi. Sodelovanje mora biti torej obojestransko. Vsak organ mora obravnavati pripombe ali predloge drugega, če se nanj obrne. Kadar bi se npr. zgodilo, da bi organ samoupravne delavske kontrole pri delu drugega organa ugotovil določene nepravilnosti, bi ga na to opozoril, opozorilo ponovil, in kolikor ta organ v nobenem primeru ne bi reagiral, bi obvestil zbor delavcev ali pa celo sprožil postopek za odpoklic. Pri tem bo seveda angažiral tudi družbenopolitične organizacije, s katerimi prav tako ozko sodeluje. Lahko pa išče tudi zunanje intervencije. Za hitro interveniranje pri odpravi določene prakse oziroma škodnih pojavov se bo organ delavske kontrole obrnil na poslovodni organ, ki je pooblaščen za izvajanje določenih učinkovitih ukrepov.

Odnosi do zunanjih organov kontrole

Glede na dejstvo, da organizacije združenega dela gospodarijo z družbenimi sredstvi in da je preseženo pojmovanje, da je družbena lastnina kolektivna lastnina, je razumljivo, da je za učinkovito delo organa delavske kontrole pomembna tudi povezava z zunanjimi organi kontrole in nadzora. V poštev pridejo zlasti:

- občinska skupščina,
- družbeni pravobranilec samoupravljanja,
- služba družbenega knjigovodstva.

Občinska skupščina ima z zakonom določene pravice in dolžnosti do organizacij združenega dela. Lahko intervenira, če nastanejo v neki organizaciji bistvene motnje v samoupravnih odnosih, če so huje prizadeti družbeni interesi če se ne izpolnjujejo zakonske obveznosti in

podobno. Skupščina ima v določenih primerih pravico:

- razpustiti delavski svet in razpisati nove volitve,
- odstaviti poslovodne organe ali razpustiti izvršilne organe,
- začasno omejiti uresničevanje določenih samoupravnih pravic delovnih ljudi in organov upravljanja.

Zlasti često prihaja v praksi do posegov, kadar gre za nespoštovanje dogovorjenih dohodkovnih in drugih ekonomskih odnosov med tozdi in za vprašanje gospodarjenja nasploh. V praksi še pomembnejše je sodelovanje z družbenim pravobranilcem samoupravljanja, ki je zlasti zadolžen za varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine. Organ delavske kontrole pa bo npr. obveščal o ugotovljenih nepravilnostih s kateregakoli področja, če sam ne bo mogel uveljaviti stališča v OZD, prosil za intervencijo, ko sam ne bo uspel raziskovati določenih problemov, ali prosil za določena pojasnila ter drugačne pomoči.

Organ delavske kontrole v določenih primerih direktno sodeluje tudi z organi kazenskega pregona, zlasti takrat, kadar je podan utemeljen sum, da je delavec OZD storil kaznivo dejanje. Napačno bi bilo, če bi storilca kaznivega dejanja samo disciplinsko kaznovali in ga izključili iz delovne skupnosti ter mu na ta način omogočili, da s kaznivimi dejanji svobodno nadaljuje.

Sodelovanje s službo družbenega knjigovodstva

Med sodelovanje s posameznimi zunanjimi in drugimi organi in Institucijami šteje morebiti na prvem mestu sodelovanje s službo družbenega knjigovodstva. Ta ima po zakonu določene obveznosti predvsem glede dajanja podatkov in druge obveznosti. Če hočejo organi delavske kontrole s službo družbenega knjigovodstva kakorkoli sodelovati, je pogoj, da se seznanijo, kakšne so naloge, funkcije, pristojnosti in na-

čin dela te službe ter spoznati možnosti in poti za sodelovanje.

Zaradi sorodnosti problematike bomo v nadaljevanju podali nekaj misli v zvezi s sodelovanjem z notranjo strokovno kontrolo. Služba družbenega knjigovodstva je dolžna nuditi organom delavske kontrole strokovno pomoč, seveda samo o zadevah, ki spadajo v pristojnost služb. Zlasti je potrebna obveščnost glede materialnega in finančnega poslovanja ter poslovnih rezultatov. Organ delavske kontrole bo uporabljal podatke, ki jih daje služba družbenega knjigovodstva po službeni dolžnosti ali pa na njegovo zahtevo, zlasti v naslednjih primerih:

— če meni, da mu strokovne službe v delovni organizaciji ne dajejo na razpolago vseh potrebnih podatkov in pojasnil ali če tem podatkom ne zaupa,

— če utemeljeno sklepa, da finančni rezultat ter prikazano stanje sredstev nista realna,

— če meni, da je treba nekatere podatke dodatno preveriti in podobno.

Čeprav je primarna naloga delavske kontrole odpravljanje vzrokov družbeno škodljivih pojavov, torej preventiva, bo pri svojem delu verjetno naletel tudi na konkretne pojave kršenja zakonitosti. V takem primeru bi obvestil službo družbenega knjigovodstva, ki ukrepa po službeni dolžnosti. V vsakem prime-

ru pa je potrebno, da organ delavske kontrole dobro preuči vsak primer, preden zahteva pomoč inšpekcijskih služb družbenega knjigovodstva.

V praksi je doslej večkrat prihajalo do sodelovanja med službo družbenega knjigovodstva in organi delavske kontrole. Služba družbenega knjigovodstva je organizirala tudi mnoge seminarje, kjer so se predsedniki in člani organov seznanili z nekaterimi načini opravljanja kontrolnih funkcij s področja službe družbenega knjigovodstva. Očividno pa tudi služba družbenega knjigovodstva v praksi nekoliko napačno jemlje te medsebojne relacije. To se kaže zlasti v tem, da inšpektorji službe družbenega knjigovodstva praviloma zahtevajo, da so pri njihovih pregledih evidenc finančnega in materialnega poslovanja prisotni predsedniki organov delavske kontrole oziroma da jih usmerjajo v direktno strokovno kontrolo po svojih metodologiji.

Kot že rečeno, je vzajemnost sodelovanja nujna in vsestransko potrebna, vendar na način, da organ delavske kontrole zahteva pomoč, zahteva pojasnila, analize in podobno, ne pa, da se sam konkretno spušča v kontroliranje knjig in evidenc. Tako kot vsi samoupravni organi so tudi organi delavske kontrole sestavljeni iz vseh struktur delavcev, ki jim ni poznano niti možno z dodatnim poučevanjem vcepiti znanja, da bi vršili funkcijo strokovne kontrole.

Topilec

PRVA SEJA NOVEGA DELAVSKEGA SVETA SOZD SŽ

Na ravni Slovenskih železarn je 30. maja že začel z delom novi delavski svet, v katerem našo železarno zastopajo Franc Hartman, Mirko Kristan, Franc Pudgar, Drago Pečnik, Milan Natlačen in Ela Tušek. Predsednik je iz jeseniške železarne — Milan Piščanec.

Na prvi seji so konstituirali organe upravljanja v sozdu, obravnavali poročilo o delu delavskega sveta za pretekli mandat, analizo poslovanja sozda za prvi kvartal, poročilo o izvajanju ukrepov za doseganje plana, dobili so še informacije o izvajanju investicij in o delu komisije za uresničevanje ZZD.

O investicijah objavljamo poseben članek.

ka

Naši konjički

Samoupravna delavska kontrola in strokovna kontrola

V bistvu popolnoma enako, kot smo rekli za odnose s službo družbenega knjigovodstva, gre za odnose z notranjo strokovno kontrolo. Z notranjo strokovno kontrolo razumemo vse oblike kontrole, kot vhodna, izhodna, fazna, medfazna, finančna in morebiti še kakšna. Tudi v železarni imamo vse te in druge oblike kontrole. Če povežemo z omenjeno nepravilno prakso službo družbenega knjigovodstva, bi bilo prav tako nepravilno, če bi naši kontrolorji iz TOZD kontrola kakovosti pri ugotavljanju slabe kvalitete npr. h kontroliranju povabili tudi predsednika organa delavske kontrole. Služba družbenega knjigovodstva in notranja strokovna kontrola se sicer ne izključujeta, temveč v bistvu celo dopolnjujeta, če ne celo pogojujeta. Seveda ne smemo tega razumeti tako, da bi bil organ delavske kontrole sestavljen iz delavcev vseh vrst kontrole v delovni organizaciji. Za sestavo veljajo normalni principi kadrovanja kot za vse ostale samoupravne organe, skupni jezik pa organi strokovne oziroma delavske kontrole najdejo skozi metodo dela. Funkciji samoupravne oziroma notranje strokovne kontrole sta različni:

1. po značaju in vsebini,
2. po obliki in metodah,
3. po obsegu pooblastil oziroma na delovnem področju.

1. Služba družbenega knjigovodstva je sama po sebi funkcija samoupravnega mehanizma, ne pa zgolj njegovo orodje, kot je to strokovna kontrola, ki ob drugih nalogah ustvarja tudi pogoje za uveljavitev delavske kontrole na posameznem področju. Ali, če povzamemo, prvo je samoupravna funkcija oziroma organ, drugo pa je strokovni organ oziroma služba.

2. Organ delavske kontrole dela kolektivno in na sejah, tako da uporablja izsledke strokovne kontrole in drugih organov. Notranja strokovna kontrola pa je strokovna služba, organizirana v skladu z obstoječo organizacijo dela, odvisno, za kakšno vrsto kontrole gre.

3. Organ samoupravne delavske kontrole ima pravico nadzirati vsa dogajanja v organizacijah združenega dela, medtem ko ima strokovna kontrola povsem natančno določeno delovno območje ter meri in oce-

njuje z eksaktnimi, vnaprej predpisanimi normami in merili.

Obe kontroli se dopolnjujeta, s tem da je dobro organizirana strokovna kontrola lahko glavni vir podatkov in informacij za samoupravno kontrolo. Strokovna kontrola tudi lahko s svojimi predlogi in opozorili pomaga k učinkovitejšemu delu organov delavske kontrole.

Iz tega izhaja, da je kljub razlikam med obema vrstama kontrole resno sodelovanje nujno potrebno. Poteka lahko na različne načine. Strokovna kontrola izroča organom delavske kontrole po en izvod zapisnika ob pregledu v določenih intervalih, dostavlja pisna poročila o svojih ugotovitvah, predstavnik strokovne kontrole občasno ustno seznanja organ

delavske kontrole o rezultatih svojega dela. Na zahtevo organa delavske kontrole in v specifičnih primerih pa strokovna kontrola morebiti v sodelovanju z drugimi delavci opravi poseben pregled in izdela poročilo. Torej v podobni funkciji kot izvedenci na sodišču.

Sodelovanje s službo družbenega knjigovodstva in organom strokovne kontrole je zelo pomembno. Ker naši samoupravni organi pri opravljanju strokovne funkcije z njimi niso našli najboljših stikov oziroma so jim premalo poznane metode dela in pristopi, delo teh organov ni tako, kot bi lahko bilo.

(Se nadaljuje)
Janko Dežman

Z D R A V J E

BOLEZNI VOZNIKOV IN VARNOST NA CESTI

Vzroki številnim prometnim nesrečam pri nas so med drugimi tudi zdravstvene motnje voznikov (motnje vida, nalezljive bolezni, močne bolečine, utrujenost...)

Večino teh nesreč je mogoče preprečiti, če motnje pravočasno odkrijemo in po potrebi tudi zdravimo.

Motnje vida

Dober vid je nujno potreben vsakemu vozniku. Pri tem mislimo ostrino vida, normalno vidno polje, zadostno gibljivost očesa in dobro prilagajanje na mrak oz. temo. Posameznik ne opazi poslabšanja vida takoj, ker se le-ta razvija postopoma. S staranjem so te spremembe močnejše. Predvsem se zmanjša ostrina vida v mraku, poveča pa se občutljivost na zaslepitev s svetlobo. Te spremembe so velika nevarnost za voznika v cestnem prometu. Motnje je mogoče odpraviti, če je posameznik nanje pozoren oz. z njimi seznanjen. Potreba po rednem pregledu oči, zlasti pri starejših voznikih, pri nas še ni dovolj poudarjena niti še ni zanj dovolj razumevanja.

Po vsakodnevnih podatkih o množičnosti prometnih nesreč in njenih vzrokih je razvidno, da motnja vida ogroža promet, zlasti v vožnji v

mraku, ob slabih vremenskih prilikah in v slabih prometnih pogojih. Pešci so v mraku slabo opazni, posebno če nosijo temno obleko. Prav ta slaba vidljivost in vidne motnje voznika sta najpogostnejša dejavnika, ki ogrožata pešca v mraku. Nanje bi morali biti bolj pozorni. Pešce je treba stalno opozarjati na previdno hojo v mraku (zavarovanje z vidno oznako), starejše voznike pa je treba občasno napotiti k okulistu na pregled vida kjer se po potrebi vidne motnje odpravijo.

Nalezljive bolezni

Vsaka nalezljiva bolezen lahko spremeni normalno prekrvavitev posameznih organov, ogroža središče krvotoka, kakor tudi periferno prekrvavitev. Znaki neuravnovešenosti krvotoka se pojavijo že v začetnem stanju bolezni, v t. i. inkubacijski dobi. Ta nestabilnost krvotoka je še posebno izražena pred pojavom virusne bolezni in po njem. Splošno pravilo, da je nevarnost te ali one težave ob pojavu bolezni prvenstveno odvisna od bolnika in njegove individualne reakcije in manj od vrste obolenja in njegovega vzroka, drži, vendar mora zdravnik dobro preценiti sposobnost prenašanja

naporov (kondicijo) posameznika, da lahko vožnja med boleznijo še svetuje oz. odsvetuje.

S stališča sposobnosti voznika za vožnjo imajo nalezljive bolezni različen pomen. Kronična nalezljiva bolezen dihal, na katero se je bolnik že privadil, vozniku med vožnjo ne bo delala posebnih težav, tudi če se mu poviša telesna temperatura. Pri drugih obolenjih pa bo voznik postal nesposoben za vožnjo že po nekaj minutah (npr. pojav mrzlice ob akutnem vnetju dihal, nekaterih krvnih bolezi ali akuto vnetje sklepov.) Mrzlica je znak, da se telo bori proti bolezni, pogosto proti virusnem vnetju.

Pri visoki telesni temperaturi je voznik nesposoben za vožnjo zaradi morebitnih duševnih motenj (psihoz). Če pa kdo res mora nujno na pot, mu je treba temperaturo znižati, vendar ne smemo tega storiti prehitro, ker bi bila tudi v tem primeru zmanjšana sposobnost za vožnjo.

Aktivna pomoč invalidom

Ljudje s kronično okrnjenimi funkcijami (amputacije, Parkinsonova bolezen, spastične in reumatične težave se večinoma privadijo oz. spoprijaznijo telesno in duševno s svojo invalidnostjo in znajo običajno dobro preценiti svoje stanje. Mnogi invalidi, udeleženci cestnega prometa, so boljši vozniki v primerjavi z zdravimi, zlasti mladimi vozniki. Pred odločitvijo, da postanejo vozniki, namreč dobro premislijo, kako se bodo obnašali v prometu, da ne bodo ogrožali sebe in drugih. Takšnim bolnikom je treba dati vozilo. Sprva se sicer težko odločijo za sodelovanje v prometu, vendar se splača pri tem pogovoriti z zdravnikom. Mišljenje zdravnika dopolnijo še drugi strokovnjaki, inženirji in inštruktorji. Način upravljanja vozila se prilagodi vsakemu posamezniku, zdravnik pa bo ugotovil še sposobnost reakcije v primeru nevarnosti in stopnjo ohranjenih funkcionalnih možnosti.

Referat za zdrav. varstvo

MISLI

Če hočeš mir, se pripravljaj na vojno.

Cicero

Vojna vseh proti vsem je človekovo življenje.

Hobbs

STANJE TRGOVINE V OBČINI RAVNE

Na zahtevo delegatov je izvršni svet skupščine občine Ravne opravil analizo stanja trgovine. Iz nje je razvidno naslednje:

— Trgovina v občini Ravne ne zadovoljuje potreb družbenogospodarskega razvoja.

— Je zelo razdrobljena in nima celovitega pregleda nad možnostmi in potrebami v občini.

— Določenih trgovin je na enem kraju preveč, drugod premalo, nekaterih artiklov ni mogoče dobiti nikjer v občini.

— Na območju občine ni konkretnega nosilca razvoja trgovine.

— Družbenoekonomski status trgovskih delavcev ni enakovreden drugim dejavnostim.

— Osebni dohodki trgovcev so dosti pod povprečnimi OD občine.

Podatki torej potrjujejo že dalj časa prisotno nezadovoljstvo občanov s trgovskimi uslugami. Solidna organizacijska povezanost med trgovinami bi gotovo tudi zmanjšala odliv sredstev v sosednjo Avstrijo, kjer občani zlasti v velikih količinah kupujejo sadje, povrtino in cement.

Za razrešitev protislovij in nizke akumulativnosti trgovske mreže, sploh pa za bolj kakovostno in cenejšo oskrbo prebivalstva z blagom pa bo treba izdelati še temeljitejšo analizo.

V široki javni razpravi, ki ta čas poteka, pa bodo dobrodošli vsakršni razumni predlogi za izboljšanje stanja v naši trgovski mreži. ra

Iz naših krajev

KS LEŠE:

VSE ZA NOV VRTEC

Kot smo že poročali, si Lešani želijo nov vrtec postaviti sredi vasi. Prav tu pa se je tudi zataknilo. Na prostoru, kjer naj bi postavili vrtec, so sedaj stare drvarnice, katere bodo morali lastniki odstraniti. Da se podiranje ne bi zavleklo v nedogled, so se na Lešah domenili in tudi določili rok, do kdaj mora biti to opravljeno. Ker nekateri že rušijo, je te dni na Lešah precej živahno. Tako se bo lahko vrtec pričel graditi že letos.

Nekoliko manj delavni in iznajdljivi so mladi Lešani. Težko je reči, zakaj se tako dolgo ne lotijo dokončne ureditve svojega nogometnega in rokometnega igrišča. Že pred petimi leti so or-

ganizirali mladinsko lokalno delovno akcijo. Takrat so splanirali ploščad igrišča in uredili del kanalizacije. To pa je bilo tudi vse. V minulih petih letih se niso več dotaknili igrišča. Kar čez noč so izgubili voljo do dela, utihnila pa so tudi njihove želje in načrti.

O tem so pred nedavnim razpravljali tudi na krajevni skupnosti Leše. Sklenili so, da bodo prispevali sredstva za ureditev obeh igrišč. Seveda, če bodo mladi pripravljene sodelovati. Sicer pa so obravnavali še analizo stanja trgovin v ravenski občini. Pri tem so prišli do spoznanja, da je sicer trgovin tudi na Lešah dovolj, kazalo bi jih zalagati z bolj kvalitetno robo.

KS MEŽICA:

PRVA ELEKTRONSKA TELEFONSKA CENTRALA

Na sedanjo telefonsko centralo v Mežici je danes priključenih le 100 telefonskih aparatov. Ta skromnost pa Mežičane tudi spravlja v slabo voljo. Ne samo, da ni mogoče dobiti proste številke, ki pomeni priključitev novega telefona, težave imajo tudi pri telefoniranju, saj je včasih nemogoče dobiti zvezo z drugimi kraji. Da bo v Mežici tudi teh težav konec, se je krajevna skupnost že domenila s PTT Maribor za postavitev nove telefonske centrale.

Pri krajevni skupnosti pa smo zvedeli, da so že naročili centralo, ki bo dodatno omogočala 500 novih telefonskih priključkov. Ta naj bi bila montirana že prihodnje leto in bo prva te vrste na območju PTT Maribor.

Pred nedavnim so tudi v Mežici že končali razprave o programu krajevne skupnosti in o morebitnem prostorskem preoblikovanju KS — Mežica. Mežičani so sklenili, da bodo sedaj samo na

Poleni ustanovili novo vaško skupnost, medtem ko v bližnji bodočnosti ne nameravajo razdeliti sedanje krajevne skupnosti na več manjših. Pravijo namreč, da do sedaj niso imeli večjih težav pri uresničevanju krajevne samouprave. To pa tudi pomeni, da so Mežičani zadovoljni s sedanjo krajevno skupnostjo. Tudi Ernest Logar, predsednik skupščine krajevne skupnosti, je povedal, da v tem trenutku ne bi kazalo razbijati mežiške krajevne skupnosti. Dejal je le, da bo treba pri njih več dejavnosti v hišnih svetih, ki so povsod ustanovljeni. Opažajo namreč, da se stanovci iz tistih blokov, ki nimajo problemov, ne vključujejo v delovanje hišnega sveta, niti jih preveč ne zanima delovanje njihove okolice. Pri krajevni skupnosti menijo da tako obnašanje ni pravilno, saj je vsak dan v vsakem hišnem svetu mnogo aktualnih vprašanj, o katerih morajo razpravljati vsi stanovci.

Tudi v Mežici dajejo precej podudarka blokovni gradnji. Tako je v zadnjih nekaj letih bilo zgrajenih nekaj novih stanovanjskih blokov. Pred dnevi pa so delavci prevajškega Stavbenika pričeli z

gradnjo novega bloka, v katerem bo 40 stanovanj. Ze julija pa bodo pričeli z gradnjo naslednjega stanovanjskega bloka, tako da bodo v Mežici prihodnje leto dobili kar 94 stanovanj.

KS RAVNE NA KOROŠKEM:

OBNOVLJENA IGRISČA, ŽELEZNIŠKA POSTAJA NA DOBRIJAH

Tokrat nam je nekaj novosti iz ravenske krajevne skupnosti navedel Ivan Zunko, predsednik sveta krajevne skupnosti. Povedal je, da so v drugi polovici maja dobile Dobrije svojo železniško postajo. Še prej so pri njeni ureditvi pomagali tudi krajanji, predvsem pri ureditvi razsvetljave.

Sicer pa na Ravnah te dni precej razpravljajo o ureditvi letnega kopališča. Krajevna skupnost namerava popraviti dno bazena in urediti okolico. Pod Navrškim vrhom pa bodo uredili zajetje pitne vode. Od tu do vrha bodo mladi krajevne organizacije ZSMS skopali jarke. Akcija naj bi bila končana za krajevni praznik.

Čez nekaj dni pa bodo delavci komunalnega podjetja s Prevalj na Čečovju uredili otroška igri-

šča, ki jih je zob časa že močno načel. Tako so povsod na novo uredili peskovnike in jih napolnili z mivko. Popravili pa so tudi gugalnice in druga igrala. Ob tem velja zapisati, da je otroška igrišča dala urediti krajevna skupnost.

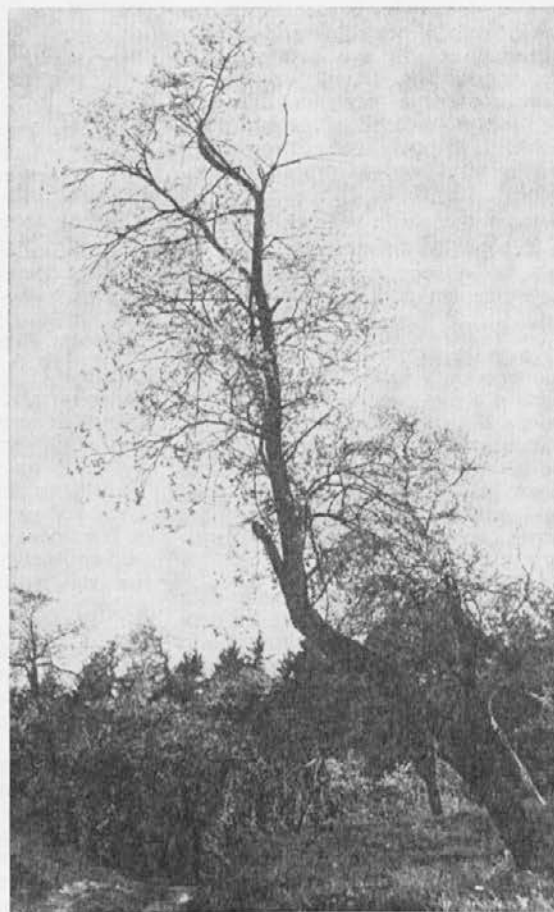
Povsod pa ravenska krajevna skupnost ne bo tako uspešna, saj ne bo mogla izvesti vseh del, ki jih predvideva program. To pa zato, ker bo letos nekoliko manjši dotok sredstev od prispevka 0,5 odstotkov od BOD kot lansko leto. Letos naj bi krajevna skupnost zbrala okrog 1.600.000 din, zbrala pa bo le okrog 1.000.000 din. Zaradi tega letos ne bodo mogli dokončno urediti parka OF na Navrškem vrhu, pa tudi druge manjše postavke bodo morda izpadle.

KS ČRNA:

NAJVIŠJA SLOVENSKA ŠOLA DOBILA TELEFON

Obrat za kooperacijo pri gozdarskem obratu Ravne, PTT Maribor in pripadniki JLA so že lansko leto v ravenski občini končali ureditev telefonov ob državni meji od Koprivne do Strojne. Kljub temu, da dela še niso povsem opravljena v Podpeci in Topli, so konec maja pričeli urejati telefonijo povsem na drugem koncu Mežiške doline — v Javorju.

Ze lani so javorski kmetje pričeli urejati 16 kilometrov dolgo traso iz Črne v Zgornje Javorje. Izkopali so luknje in vanje postavili telefonske drogove, ki so jih sami dali. Pred dnevi pa so jim pri montaži telefonskega kabla priskočili na pomoč vojaki vezisti iz Postojne. V slabih treh dneh so bila dela končana. Sedaj je treba samo še montirati pri-

Vsahlost

ključke. Monterji PTT Maribor zatrjujejo, da bodo že čez nekaj dni na Javorju zazvonili telefoni kar na 16 kmetijah. Dobila pa ga bo tudi najvišja šola v Sloveniji. Ureditev telefonov bo veljala okrog 980.000 din. Denar so prispevali kmetje sami, obrat za ko-

operacijo, krajevna skupnost Črna in odsek za SLO pri ravenski občini. S tem ko so urejeni telefoni že tudi na Javorju, pa ureditev telefonov v Mežiški dolini še ni končana. Program je izredno širok in bo predvidoma končan šele leta 1984. Franc Rotar

PLODNO PODROČNO POSVETOVANJE UPOKOJENCEV

Društvo upokojencev Velenje je 25. aprila letos v Zavodnjah pripravilo širše posvetovanje predstavnikov društev upokojencev.

Namen je bil izmenjava izkušenj o dosedanjem delu društva, način reševanja raznih problemov in organiziranost društev upokojencev. Pregledali pa so tudi dosedanje dejavnost in se dogovorili za enotnejše nastopanje pri reševanju določenih problemov.

Sodelovali so: predsednik Avgust Bogataj in tajnik Jože Jurač kot zastopnika Zveze društev upokojencev Slovenije ter predstavniki DU Velenje, Pesje, Šoštanj, Šmartno ob Paki, Žalec, Mozirje, Ljubno, Ravne na Koroškem, Dravograd, Slovenj Gradec in Trbovlje ter drugi. Naše društvo so zastopali: Jože Sotošek, Anton Radušnik in Ervin Wlodyga. Med potjo v Zavodnje smo se ustavili na Graški gori v spominskem parku Štirinajste. Na jasi stoji presretni spomenik »Nošenje ranjenec«, h kateremu smo položili venec in se slikali za spomin.

V Sloveniji imamo 220.000 vseh upokojencev. Če jim prištejemo še 42.000 kmečkih in nekaj vojaških upokojencev ter pridamo njihove družinske člane, se ena petina prebivalcev preživlja od pokojnin. Na drugi strani pa ugotavljamo, da je

plavanju, kolesarjenju in celo v ribolovu. Društva so lani priredila 1012 izletov po domovini in inozemstvu, ki se jih je udeležilo 56.000 upokojencev. Naši upokojenci so tudi aktivno vključeni v SIS od občinskih prejšnjih konferenc pokojninsko invalidskega zavarovanja do republiške skupnosti PIZ. Iz vrst upokojencev je v njih 30 do 35 odst. delegatov. Ravno tako so aktivni v KS, občinah in na ravni republike. Skromne pa so še zmogljivosti domov v letoviščih in zdraviliščih. V načrtu je dom upokojencev v Izoli, ki naj bi imel 310 ležišč in bazen s toplo morsko vodo.

Na zadnjem kongresu sindikatov v Sloveniji in v državi so dali sindikati priznanje upokojencem za njihovo minulo delo. Predsednik zveze sindikatov Jugoslavije se jim je zahvalil in jim čestital.

V razpravi je bilo podanih precej mnenj in predlogov.

Ustanovili naj bi se povsod posmrtni skladi, stanovanje upokojenca, ki umre, naj bi zasedel zopet upokojenec, na železnici naj bi ostal 50 odst. popust za upokojence, pok. inv. zavod naj bi sproti obveščal društva o imenih tistih članov, ki se na novo upokojijo, del. organizacije naj bi se bolj zanimala za svoje nek-

SEDMO SREČANJE PIHALNIH ORKESTROV SOZD SŽ

Letošnje 7. srečanje pihalnih orkestrorv SOZD SŽ je bilo 17. maja na Lescah v organizaciji tovarne Veriga. Udeležili so se ga godbeniki iz železarn Jesenice. Ravne in Štor, domačini ter številni gostje.

Letošnje srečanje je bilo še posebej slovesno, saj je bilo v okviru praznovanja srebrnega jubileja pihalnega orkestra tovarne Veriga iz Lesc, ki je imel slavnostni koncert na predvečer srečanja.

Kmalu po prihodu so godbeniki formirali parado na čelu z jugoslovanskimi, slovenskimi in partijskimi zastavami. Za njimi so korakali predstavniki orkestrorv, nato nosilci emblemov delovnih organizacij, sindikalni prapori in godbeniki, ki so z udarnimi koračnicami dajali še poseben ton tej zares veličastni paradi slovenskih železarjev.

Po podelitvi spominskih plaket so vsi štirje orkestri skupaj zaigrali še tri koračnice, in to Pozdrav z Lesc, Vsi so prihajali in Svobodna je naša domovina. Na koncu programa je o pomenu srečanja spregovoril predsednik koordinacijskega odbora zveze sindikatov SOZD Slovenske železarne Anton Lojen.

Po skupnem kosilu se je nadaljevalo tovariško srečanje v Šobcu, kjer so godbeniki izvedli priložnostni program v veliko zadovoljstvo številnih obiskovalcev tega lepega kampinga.

Srečanje je v celoti uspelo in ponovno dokazalo visok kvaliteten nivo vseh orkestrorv. Kljub temu, da je srečanje namenjeno predvsem delavcem železarjem in predelovalcem, dobiva vedno večji pomen v slovenskem kulturnem prostoru. To

Na Lescah

Kmalu po paradi je bil na privedenem prostoru na Žagi, ki je bil primerno okrašen, slavnostni del srečanja. Po uvodnih otvoritvenih fanfarah je vse navzoče pozdravil predsednik sindikata tovarne Veriga Lesce. Nato pa so se vsi prisotni poklonili umrlemu predsedniku republike in velikemu tvorcu današnje države predsedniku Titu z enominutnim molkom. V koncertnem delu so se s krajšim programom predstavili vsi štirje pihalni orkestri, ki so tokrat igrali borbene in revolucionarne pesmi.

Prvi so igrali godbeniki iz Štor. Zaigrali so koračnico Draga Lorbeka venček z naslovom Slovenski partizan št. 1 in kot zadnjo skladbo še Jožefa Bruna Slovenske cvetke. Za njimi se je predstavil pihalni orkester Jeseniški železarji s koračnico Ivana Knifca Jeseniškim železarjem, nato z Adolfa Giranda koncertno uverturo in nazadnje še s skladbo Nikice Kalodjere Splet bratstva in enotnosti, ki jo je orkester zaigral v spomin na tovariša Tita in njegovo veliko delo pri graditvi bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Pihalni orkester ravnskih železarjev se je predstavil s skladbo Emila Glavnika Po poteh narodnih herojev, nato Davorina Jenka Kosovo ter nazadnje še z Leškovo skladbo Partizanska folklor. Slavljenec in organizator, pihalni orkester tovarne Veriga iz Lesc, se je predstavil s koračnico Nikice Kalodjera Bitka na Neretvi in s skladbo Gvida Učakarja Slovenski partizan št. 2.

nedvomno potrjuje pravilno usmeritev dela komisije za kulturo, saj je to enkratna priložnost za izmenjavo mnenj, načina dela in podobno, predvsem pa poglobljanja tovariških odnosov med slovenskimi železarji in predelovalci Štajerske, Koroške in Gorenjske. Kljub temu, da srečanje ni tekmovalno, so bili vsi orkestri zelo dobro pripravljene, kar so dokazali z izredno kvalitetnim izvajanjem skladb, tako da smo slovenski železarji upravičeno lahko ponosni na več kot 200-članski orkester Slovenskih železarn.

Miro Skube, železarna Jesenice

MISLI

Mnogo lažje je postati oče kot to ostati.

Ključevski

Teško je omajani avtoriteti, ki išče oporo v zviti hrbtenici.

Pera Srečkovič

Prvi korak k ukinitvi birokracije bi bila proizvodnja čimbolj neudobnih pisarniških stolov.

M. Glistrup

Veliko sem se naučil od svojih učiteljev, več od svojih kolegov, največ od svojih učencev.

Maimonides

Pred spomenikom na Graški gori

pa samo okoli 130.000 upokojencev organiziranih v naših vrstah. Vključiti bo treba tudi kmečke upokojence.

V Sloveniji smo zgradili 27 novih domov za upokojence z vso oskrbo, adaptiranih je bilo precej domov, nekaj pa jih je v gradnji. Do konca leta bo po domovih Slovenije 9.000 ležišč. Po zadnjih podatkih je bilo upokojencem v Sloveniji dodeljenih 2.000 stanovanj iz občinskih solidarnostnih skladov.

V Sloveniji je 85 klubskih društvenih prostorov, v katerih poteka kulturno-prosvetno, športno in družabno življenje. Po društvih je 56 pevskih zborov, v katerih nastopa nad 1000 pevcev.

Društva tekmujejo med sabo v balinanju, kegljanju, streljanju, šahu,

danje sodelavce, upokojenci naj bi ostali člani sindikata v podjetju, kjer so se upokojili itn.

Vsi navzoči so ugotovili, da je bil posvet koristen. Naslednji naj bi bil še letos na Ravnah.

Ob zaključku je predsednik DU Velenje povedal, da imajo dobre stike s svojimi del. organizacijami. Izposlovali so si prek 8.000 km prevozov z avtobusi za njihove upokojence, dobivajo deputat ravno tako kot aktivni sodelavci, odstopijo jim proste kapacitete v njihovih počitniških domovih za isto ceno kot aktivnim (regres), člani vplačujejo po 10 din na mesec v posmrtni sklad itn. Torej res plodno srečanje in pohvala velenčanom zanj.

Erwin Wlodyga

Obet smo in obljava tebi, domovina

SREČANJE PREŽIHOVIH ŠOL

Prežihovo ime nosi pet osnovnih šol v Sloveniji in dve v zamejstvu. Zamisel o srečanjih teh šol iz Ljubljane, Maribora, Jesenic, Bistrice pri Lendavi, Raven ter slovenskih osnovnih šol iz Doline pri Trstu in Doberdoba se je porodila pred nekaj več kot desetimi leti. Prvo je bilo pri nas leta 1970 ob 20. obletnici pisateljeve smrti. Za nekaj časa so bila nato srečanja prekinjena, stiki pa so ostali. Tako so se 1978. leta zbrali v Ljubljani, lani na Jesenicah, po desetih letih pa ponovno na Ravnah.

Letošnje srečanje Prežihovih šol je bilo v celoti posvečeno 30. obletnici smrti velikana koroške krajine. Temu primeren je bil tudi program, ki je posebej kulturni utrip mladih v šolah z njegovim imenom. Obenem so primerno proslavili tudi dan mladosti.

Srečanja se je udeležilo po dvesto učencev in pet učiteljev iz vsake šole, iz zamejstva pa so otroke pospremili še starši. Žal se Mariborčani letos vabilu niso odzvali. Naši pionirji so se pokazali kot dobri gostitelji, vsem vrstnikom so zagotovili prenočišča po svojih domovih (pohvala velja tudi za starše). Odrasli so prenočili pri delavcih šole. Finančno in organizacijsko so srečanje podprli skupščina občine Ravne, kulturna skupnost, občinska izobraževalna skupnost, krajevna skupnost in večina delovnih organizacij na Ravnah in Prevaljah.

Gostitelji so izvedli kulturni program v petek, 23. maja, v telovadnici ob šoli. »Iz roda v rod smo samorastniki. Obet smo in obljava tebi, domovina,« je bilo geslo, ki so ga dograjevali skozi ves program z odlomki iz Samorastnikov. Strnjeni v celoto so ti odlomki slikali umetniško in revolucionarno delo Prežihovega Voranca, da se na koncu Metini potlačeni otroci in njih otroci raztresejo po naših hribih... Obljava tebi, domovina! Poleg recitatorjev, pevskega zbora in mladinskega pihalnega orkestra šole gostiteljice so v programu sodelovali še učenci ravske glasbene šole.

Tekmovanju v znanju o Prežihu, ki je sledilo, je le še podkrepilo vtise iz kulturnega programa. Ekipe so odgovarjale na dve vprašanji o njegovem literarnem in dve o revolucionarnem delu. Otroci iz zamejskih šol in naši mlajši pionirji (do 5. ra-

zreda) so imeli nekoliko lažja vprašanja, ki so se omejevala na poznavanje Solzic.

Zvečer so se odrasli udeleženci srečanja sestali v Domu železarjev. Občinska kulturna skupnost je v svojem prispevku globlje predstavila Voranca, študijska knjižnica pa je sodelovala s prikazom: Vorančeva pot v sliki in besedi.

Drugi dan srečanja je bil namenjen pohodu po delu Vorančeve poti: mimo Kefrovega mlina do Kotelj, kjer so pionirji položili venec na pisateljev grob, in naprej do Preži-

hove bajte. Proslavo pred spomenikom so v celoti pripravili gostje.

Uspelo prireditelj so zaključili v osnovni šoli Koroški jeklarji. Gostitelji so poskrbeli za lepa spominska darila, Boštjanovo Prežihovo bajto — uokvirjeno grafiko na platnu, učenci pa so vrstnikom iz drugih šol podarili spominke, ki so jih izdelali sami.

Gostje niso skrivali, da so zapustili Ravne z najlepšimi vtisi. Posebno za naše zamejce je bilo to lepo doživetje, spomini bodo ostali do naslednjega srečanja, in še naprej. V. M.

DRUZBA IN KNJIGA

LEPOSLOVJE PO ŠILCIH

So pijače, ki jih pijemo v kozarcih ali vrčkih, in druge, kjer je dovolj šilce, da nas ogreje. So knjige, ki potrebujejo čas, da jih prav užijemo, a so druge, ki jih lahko okušamo »po šilcih«.

Ena pesem Kosovela, Zajca, Markovičeve danes, druga jutri, tretja čez čas je čisto dovolj za drobne estetske užitke. Morda pa je to celo uporaben recept za branje poezije.

Srečko Kosovel, Lojze Spacal, Kras, izbor pesmi z grafičnimi listi, založništvo tržaškega tiska v Trstu, 1979. 550 din.

Kosovel, mojster vezane besede, je svojo domačo pokrajino z njenim utripom ujel v gladko obklesane verze. Spacal pa je s čopičem, svinčnikom in dletom vdihnil življenje kamnu in papirju.

Čudovito izdajo, ki prinaša petnajst Kosovelovih pesmi in prav toliko Spacalovih grafik, je pospremil med bralce rojak Ciril Zlobec.

Božo Vodusek, Pesmi, komentiran izbor pesmi, Kondor št. 158, MK. Lj., 1980. 172 str. 140 din.

Izdaja temeljito predstavlja delo in življenje velikega mojstra slovenske pesniške ustvarjalnosti iz polpreteklega obdobja.

Vladimir Memon, Meje, pesmi, MK, Lj., 108 str. 210 din.

Memon je mlad pesnik, vendar ne čisto neznan. V izrazju bogate in metaforično polne pesmi, deloma zapisane v strogi pesniški obliki, deloma pa skoraj že v nevezani prozi, je avtor v zbirki razdelil v sedem ciklusov, ki prinašajo poročilo o stiskah in mukah, upih in željah.

Andrej Kokot, Kamen molka, pesniška zbirka, CZ, Lj., 1980, 74 str. 110 din.

Pevce slovenske Koroške z verzij izpoveduje duhovno in nacionalno zasidranost zamejskega slovenstva.

Njegova lirika prinaša intimna sporočila rahločutnega pesnika, ki se sredi tujstva in nacionalne ogroženosti bori za vrednote rodovnih korenin.

Marko Kravos, Tretje oko, pesniška zbirka, CZ, Lj., 1980, 102 str. 120 din.

Zbirka predstavlja iskanje ustvarjalne sproščenosti ob poeziji, ki je spletena iz nešteti prvih sveta. Značilna je tudi njegova navezanost na aktualnost.

Niko Grafenauer, Nebotičniki sedite, pesmi, MK, Lj., 88 str. 176 din.

Eden naših najpomembnejših otroških pesnikov znova daje otrokom kvalitetno knjižico pesmi, ki pripovedujejo o najrazličnejših rečeh, vendar o takih, ki so otroku razumljive in dostopne.

KNJIGE ZA DOPUST

Kadar izbiramo branje, ki naj bi nas v dopustnih dneh kratkočasilo in razvedrilo, si običajno ne vzamemo visoke umetniške literature, pač pa posežemo raje po lahkotnejših zvrsteh, ki ne utrujajo, niti preveč ne silijo v globlji razmislek. Toraj so to potopisi, detektivke, znanstvena fantastika in kar je še ne preveč zahtevnega.

Tu nekaj na izbiro.

Domača dela

Dušan Željznov, Onstran Urala in Kavkaza, potopisi in dnevniški zapisi, MK, Lj., 1980, 382 str. 320 din.

V knjigi so do podrobnosti popisana velika ruska mesta, Gruzija, uzbekiške puščave, zgodovina, bogata umetnostna in arhitekturna dediščina Srednje-azijske Sovjetske zveze — vse na podlagi zapisov avtorjevih potovanj.

Milan Štante, Indija — mit in realnost, potopisni eseji, MK, Lj., 1980, 408 str. 460 din.

Indija vstaja v tej knjigi pred bralci kot čudovito, nenavadno in osupljivo razodetje, pa tudi kot grozljiva prikazan. Po svoje razgalja skrivnosti indijskega življenja, nas seznanja z izobiljem in trpljenjem, o nesmrtnosti in na vsakem koraku minljivi stvarnosti.

Vid Pečjak, Kam je izginila Ema Lauš, znanstveno-fantastične novele, MK, Lj., 1980, 168 str. 210 din.

Osem nenavadno zanimivih novel v tanki knjižnici je kakor nalašč berilo za oddih.

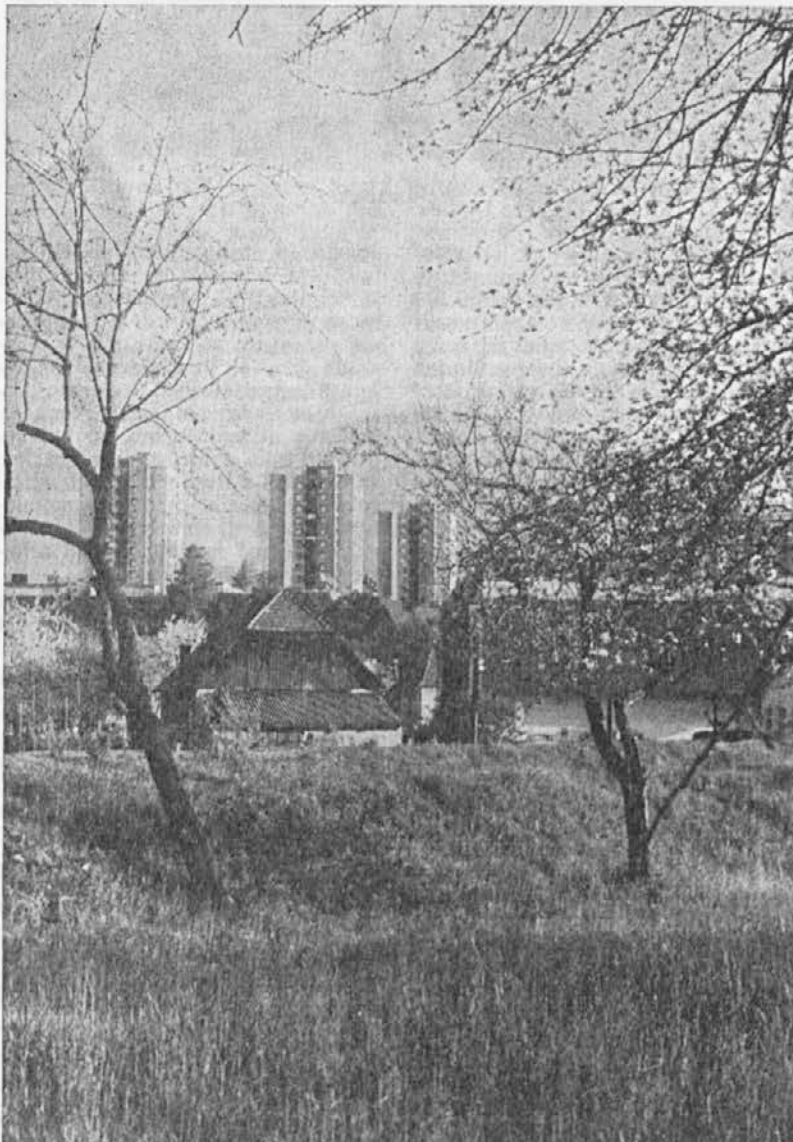
Prevodi

Dorothy Gies Mc Guigan, Habsburžani privatno, poljudnoznanstveno delo, CZ, Lj., 1980, 366 str. 360 din.

Avtorica se je omejila zgolj na družinsko življenje Habsburžanov. Pri tem je izredno neposredna: barvito, dobrodušno slika človeške usode zaporednih veličanstev, njihove značaje, zgode in nezgode. Med dokumentarna dejstva pa rada vpleta razne anekdote in legende.

Gilbert K. Chesterton, Mož, ki je bil četrtak, Napoleon iz Notting Hilla, dva romana, MK, Lj., 1980, 364 str. 370 din.

Posebneži nenavadnih postav so avtorjevi glavni junaki, ki so polni domiselnosti, iskrivih preskokov in

Vedno vabljiv motiv

REKREACIJA IN ŠPORT

MAJSKO SREČANJE ŽELEZARJEV JE USPELO

24. maja je prišlo na Navrški vrh okoli 3000 železarjev, svojcev in upokojencev. V kulturnem sporedu jih je sodelovalo 130, v rekreativnem pa okoli 500.

Ceprav takih tekmovalcev ne gre jemati živalsko resno, zaradi spodbude k sodelovanju v prihodnje vseeno pogledimo tudi rezultate.

Pri pihanju balonov je med 14 petčlanskih ekipami zmagal SGV pred KSZ in pnevmatičnimi stroji.

Pri vlečenju vrvi je med 9 desetčlanskih ekipami zmagal ETS pred industrijskimi noži, valjarno in SGV.

Med družinami so zmagali Garbovi (stroji in deli) pred Čepelnikovimi in Fužirjevimi (vsi rezalno orodje).

Med posamezniki je najdlje skočil Španžel, najbolje streljal pa Kajzer (oba ETS).

Srečanje je pripravil in izvedel tozd družbeni standard kot svoj stabilizacijski »šilt«, pomagali pa so delavci transporta, komunale, gradbenega oddelka, šibkega toka in gasilci. Zelo zavzeto je sodeloval tudi sindikat, pohvalo pa zaslužijo vsi, ki so pripravili kulturni program — naša godba na pihala, pevski zbor Fužinar, recitatorji ter folklorni skupini Prežihov Voranc in Bratstvo.

Po mnenju večine udeležencev je srečanje uspelo in bi podobna morda priredili večkrat ali vsaj enkrat na leto. Zelo samokritično pa je tozd družbeni standard ugotovil tudi nekateri pomanjkljivosti. Da se ne bi ponovile, bo v prihodnje pazil predvsem na naslednje:

— kulturni in rekreacijski program bodo izvajali ločeno,

— treba bo misliti na plesno površino in glasbo,

— za nekatere aktivnosti je potrebna generalna,

— ker navzočnost vodilnih pritegne tudi druge iz tozdov in delovnih skupnosti, je prav, da jih pride čimveč.

-ek

TEKMOVANJE V TOZD ETS

Elektrikarji so se pomerili v streljanju in plavanju. Pri mlajši skupini strelcevec je bil najboljši Ivan Kajnik, šibki tok, s 171 krogi, drugi je bil Anton Knez, delavnica mehanične, tretji pa Karel Pušnik, delavnica valjarne. Pri starejših je zmagal Karel Ogrinec, šibki tok, 132 krogov, za njim sta se uvrstila Edo Pečolar in Jaka Vidovič. V ekipni konkurenci je bilo najboljšo vodstvo s 613 krogi, pred šibkim tokom 599 in delavnico kovačnice 519 krogov. Pri ženskah je bila najboljša Zdenka Štruc. Skupno je nastopilo 40 strelcev.

Plavalci so se pomerili na 50 m prost. V skupini nad 35 let je zmagal Alfonz Polajner, šibki tok, s časom 34,2, pred Vidovičem in Magerjem, pri mlajših je bil najhitrejši Roman Krivograd, montaža, s časom 31,3, pred Erženčnikom in Rusom. V ekipni konkurenci je zmagala delavnica jeklarne pred vodstvom in delavnico valjarne.

PLAVANJE — TROBOJ:

AVSTRIJA, SLOVAŠKA, SLOVENIJA

Na tradicionalnem troboju med reprezentancami Avstrije, Slovaške in Slovenije, ki je bil v Ljubljani, so uspešno tekmovali štirje plavalci Fužinarja.

Maja Rodič je zmagala na 100 in 200 metrov prsno in plavala v štafeti 4 x 100 m mešano, ki je osvojila dru-

go mesto z absolutnim republiškim rekordom. Potencialni olimpijski kandidat Miran Kos je zmagal na 200 m hrbtno in bil tretji na 100 m hrbtno. Andrejka Cesnik je bila druga na 100 in 200 m hrbtno in je tudi plavala v štafeti 4 x 100 m mešano. Dimitar Vočko pa je bil dvakrat tretji na 100 in 200 m delfin. Zmagala je Avstrija 230 točk, pred Slovenijo 213 in Slovaško 125.

PROPAGANDNI MITING V CERKNEM

B reprezentanca Slovenije se je v Cerknem pomerila s pripadniki JLA. Zelo dobre rezultate so dosegli koroški plavalci Marta Kos, Boris Pesičer in Sandi Ambrož.

Na otvoritvenem plavalnem mitingu v Krškem je nastopilo tudi nekaj plavalcev Fužinarja. Pri mlajših pionirkah je na 100 m prsno zmagala Saša Kričej, Sandi Ambrož pa je bil pri starejših pionirjih tretji na 100 m hrbtno.

NOGOMET

Vzhodna republiška liga

V 22. kolu članske lige je selekcija Koroške gostovala v Celju in visoko izgubila z vodilnim Kladivarjem z 8:2.

Mladinska selekcija je igrala štiri tekme. Na domačem terenu je premagala Maribor s 3:1, v Šoštanju Usjnarja s 5:3, v Vranskem so mladinci izgubili s 4:2, ponovno igrana tekma v Kidričevem z Aluminijem pa se je končala neodločeno 3:3. Tekmovanje v mladinski ligi je končano. Mladinska selekcija je bila z osvojitvijo tretjega mesta zelo uspešna in se je uvrstila v enotno republiško ligo. V 22 nastopih so naši mladinci dvanajstkrat zmagali, pet tekem izgubili in petkrat igrali neodločeno. Uspeh mladinske selekcije je spodbuden za nadaljnji razvoj kvalitetnega nogometa na Koroškem, ki je v zadnjem obdobju v članski konkurenci močno upadel.

Koroška liga

V nepopolnih kolih so bili doseženi naslednji rezultati: Akumulator—Radlje 2:1, Ojstrica—Holmec 3:2, Slovenj Gradec—Leše 4:0, Korotan—Kragrad 4:3, Slovenj Gradec—Ojstrica 1:1 in Leše—Korotan 3:2. Vodi prepričljivo Ojstrica, ki je praktično že osvojila naslov prvaka koroške regije.

ROKOMET

V deljenih republiških ligah so bili doseženi naslednji rezultati: člani Fu-

žinarja so na domačem terenu premagali Šoštanj s 17:12, članice so igrale neodločeno z Ambrožem 14:14 in izgubile v Veliki Polani z 18:11.

Mladinci so premagali TUS Slovenj Gradec s 14:12 in izgubili v Zalcu z Minervo 24:21, mladinke pa so premagale Vuzenico z 9:2.

ODBOJKA

V Ljubljani je bil 14. turnir prijateljstva, na katerem so sodelovale po dve ekipi Slovenije, Istre in Julijske Krajine. Člani Fužinarja so v predtekmovalju premagali Bor in Reko z 2:0, finalno tekmo z Bledom pa so izgubili s 3:1.

Mladinsko državno prvenstvo

Na Reki se je pomerilo 13 moških ekip za naslov državnega prvaka, ki ga je osvojila Bosna iz Sarajeva. Sodelovala je ekipa Mežice, ki je v predtekmovalju premagala le Magliče s 3:1 in v končni uvrstitvi osvojila enajsto mesto.

NAMIZNI TENIS

Mladinci Fužinarja državni prvaki, mladinke druge

V Bosni je bilo državno prvenstvo za mladince. V finalno skupino so se uvrstili poleg Fužinarja še Olimpija, Vitez in Maribor. V odločilnem srečanju so mladinci Fužinarja premagali Olimpijo s 5:2 in zasluženo osvojili naslov ekipnih državnih prvakov. Za Fužinarja so tekmovali: Pavič, Janežič, Ginter in Likar. Sedanja generacija je ponovila uspeh, ki so ga pred 22 leti dosegli takratni mladinci: Robert Jamšek, Valter Grabner in Mirko Bavčar ter tako z dobro in moderno igro ponovno dokazala, da bomo imeli na Koroškem v bodoče resnično kvalitetno moško ekipo.

Mladinke so igrale v Ptujju ter v postavi Ačko, Trbižan in Logar osvojile drugo mesto za ljubljansko Olimpijo. Obema ekipama iskrene čestitke ob izrednem uspehu! S. F.

PREVALJSKA ODBOJKA

TVD Partizan, sekcija za odbojko, je organiziral v počastitev krajevnega praznika in dneva mladosti naslednje odbojarske turnirje:

Mladinci

Na turnirju so sodelovale ekipe iz Crne, Mežice, Dobrij in Prevalj. Zmagali so Mežičani pred Prevaljčani, Crnjani in Dobrijčani.

Mladinke

Sodelovale so ravno tako ekipe iz Crne, Mežice, Dobrij in Prevalj. Turnir je bil zelo izenačen, tekme pa zanimive. Razen Fužinarja so na turnirju nastopale vse ekipe mladink v naši občini. Po veliki borbi in z morda malo več športne sreče so zmagale igralke s Prevalj, ki so dobile vsa srečanja z rezultatom 2:0, pred Mežico, Dobrijami in Crno.

Mladinski aktivni — ženske

S krajevno konferenco ZSMS Prevalje smo organizirali tudi ženski turnir med mladinskimi aktivni za prehodni pokal, katerega je branila osnovna šola. Sodelovali so aktivni Prevalje (Ugasle peči), Prevalje II, rezalno orodje in osnovna šola. Pokal so osvojile igralke aktiva Ugasle peči pred aktivom Prevalje II., osnovno šolo in rezalnim orodjem.

J. D.

UPOKOJENCI SO TEKMOVALI

Društvo upokojencev Ravne, ki slavi letos 30-letnico, ima 700 upokojencev Železarne Ravne. V svojih vrstah ima več ekip, ki tekmujejo v glavnem v kegljanju in streljanju. Kegljači so 23. aprila priredili društveno tekmovalje. Bolj po olimpijskem pravilu »važno je sodelovati« so se pomerili na 100 lučaje.

Rezultati: Jože Samec 387, Peter Igerc 382, Ludvik Ferjančič 339, Franc Rakovnik 322 in Albin Čeh 304 podrtje keglje.

20. maja 1980 so se naši kegljači udeležili izločilnega tekmovalja za sodelovanje na republiškem tekmovalju, ki je bilo v Mariboru. Nasprotniki so bili ekipa DU Maribor Center. Naši so se znašli na kegljišču s plastičnimi stezami, ki jih niso vajeni, kar se je tudi odražalo v tekmovalnih dosežkih. Zmagala je domača ekipa s 461 podrtimi keglji, naši pa so podrli le 401 keglj.

V istem tednu (23. in 25. aprila) pa so se pomerili tudi strelci na DTK, kjer dvakrat tedensko trenirajo, v streljanju z zračno puško.

Rezultati: Miha Ferlin 252, Peter Mihelač 223, Miha Jurak 189, Kristijan Verdinek 188 in Boris Fišer 152 krogov (od 300 možnih). Tudi strelci se bodo udeležili izbirnega tekmovalja mariborskega območja za republiško tekmovalje.

Srečanje železarjev na Navrškem vrhu

spoznanj, ironije in izbranega angleškega humorja.

Georges Arnaud, Plačilo za strah, roman. ZO, Mb., 159 str. 240 din.

Pripoved o izgubljenih, ki so po potikanju po svetu našli priložnost, da bi obogateli vendar kako...

Delo je napisano pretresljivo, kritika pa ga je sprejela že ob izidu s superlativi in vrednost je ostala trajna vse do danes.

(Po Knjigi 80)

Utrinek z majskega izleta

Kegljači in strelci bodo letos še večkrat tekmovali. Zadnje tekmovalje pa bo doma ob proslavi 30-letnice društva, ko bodo poleg domače ekipe nastopili še tekmovalci iz pobratenegega društva Ruše, Maribor, Murske Sobotne in Ljubljane.

Ervin Wlodyga

MO PD PREVALJE NA POHORJU

MO PD Prevalje je na osnovi smernic dela, sprejetih na redni letni konferenci, organiziral in izvedel dvodnevni izlet na Pohorje. Udeležilo se ga je štirideset mladih planincev, pretežno udeležencev planinske šole, sicer pa učencev osnovne šole Franja Goloba Prevalje. Izlet, ki je potekal 17. in 18. maja, je vodilo sedem mladincev. Pohod ni bil zahteven, a vendar so bili otroci v nedeljo pošteno utrujeni in so v avtobusu, s katerim smo se odpeljali iz Slovenj Gradca proti domu, posedli kar po tleh. Sicer pa nas je pot vodila iz Mislinje, do koder smo se pripeljali z avtobusom, do Ribniške koče (1530 m), od koder smo po kratkem postanku in malici krenili do Grmovškovega doma (1377 m), kjer smo tudi prenočili. V nedeljo smo v popoldanskih urah prišli v Slovenj Gradec, potem ko smo obiskali zaprt Partizanski dom. Otroci so bili z izletom zadovoljni, saj so spoznali nove prijatelje, pa tudi vreme nam je bilo naklonjeno.

V juniju bo MO organiziral dvodnevni izlet na Smrekovec. Vabljeni! A. C.

S SMUČARSKEGA IZLETA NA ČESKO

Slab začetek, dober konec — takšno je mnenje večine 38 izletnikov, željnih spomladanskega smučanja, ki smo 26. 4. 1980 krenili na pot z Raven. Prvi dan smo potovali prek mejnega prehoda Sentilj, obvozili Dunaj in naprej do Bratislave, kjer smo imeli kosilo. Po enournem postanku smo nadaljevali pot do Liptovskega Mikuláša in se nastanili v hotelu Janošik — B kategorije (polovica sob je bila brez WC in tušev). Hotel je bil oddaljen od smučišča Jasne 8 km v pogorju Nizkih Tater, kateri vrh meri 2054 m. Ker smo imeli samo polpenzion, smo vedno kosili v prijetni in prijazni brunarici. Kar hitro smo se morali vdati v njihove navade, in sicer, da se tri ure v času kosila ni smelo kaditi. Nekaterim je bilo to prav všeč.

Smučanja je bilo dovolj na širokih in lepih smučiščih, toda na žalost so bila slabo urejena, proge niso bile teptane in prepolne grbin. Vse dneve našega smučanja nismo videli niti enega teptalnega stroja, čeprav je bil na reklamah viden. Torej, rekreacije je bilo dovolj; čez dan na snegu, zvečer pa na plesišču. Ker smo imeli odličnega vodiča, smo se vsestransko dobro počutili, saj je prav on s svojim humorjem in iznajdljivostjo povezoval teh 7 dni, da smo bili vedno dobro razpoloženi.

Ogledali smo si Janošikovo jamo, ki je precej podobna naši Skocjanski jami. En dan smo žrtvovali, da smo si ogledali v Strbskem Plesu skakalnico, turistično naselje in majhno mestce, v katerem smo kupovali spominke in drugo. Mesta in kraji so bili za 1. maj zelo okrašeni, tako kot je bilo pri nas pred 20 leti. Zjutraj nas je zbudila godba s povorko in tako je bilo ves dan zelo živahno.

Ti prvomajski prazniki so nam prehitro minili in že smo se poslavljali od Mikuláša in Jasne. Po programu odpadli ogled Dunaja in Bratislave nam je iznajdljivi vodič Milan nadomestil z ogledom Budimpešte. Res bolj površno, vseeno pa smo si lahko ogledali zgodovinsko madžarsko kraljevsko krono, žezlo in ogrinjalo. Ogledali smo si tudi ribiško utrdbo v starem delu mesta, kjer je večina zgradb iz 16. stoletja. Utrujenji od toliko lepih doživetij smo si želeli le še domov. Vožnja od Budimpešte do naše meje je hitro minila, saj je šofer vedno skrbel za dobro glasbo. Po oceni vo-

diča smo na madžarsko-jugoslovanski meji hitro opravili (čakali smo 1 uro), ker sicer ne gre vedno tako gladko. Na Ravnah smo se zadovoljni razšli in si zaželeli še več takšnih skupnih izletov.

C. A.

SAH

Ob koncu aprila so se šahisti pomerili na četrtem hitropoteznem turnirju za pokal »Fužinar 80«. Med 12 udeleženci se je najbolje odrezal Danilo Peruš, ki je zbral 8,5 točke in tako zmagal pred Herbertom Komarico in Nikom Rističem, ki sta osvojila po 8 točk. Naprej pa so se udeleženci razvrstili takole: 4. Franc Jesenek 7,5, 5. Alojz Salamun tudi 7,5, 6. Boris Grzina 6,5, 7. Dušan Cedo 5,5, 8. Mirko Hrovatič 5 itd.

Na majskega tovrstnem turnirju pa se je zbralo 17 šahistov. Po trinpolurnih bojih, ko so odigrali 136 partij, je s 15 točkami osvojil 1. mesto Niko Ristič. Za njim so se razvrstili: na 2. mesto Danilo Peruš 12, 3. in 4. Jože Zunec in Herbert Komarica 11,5, 5. Jože Jesenek 11, 6. Bojan Prosenec 10,5, 7. Marjan Uršič 9, 8. Alojz Salamun 8, 9. in 10. Franc Rotovnik in Mirko Hrovatič 7,5 itd.

Po 5 turnirjih vodi Niko Ristič s 115 točkami in ga v drugi polovici že ne more nihče ogroziti, če se bo redno udeleževal vseh turnirjev. Tudi Danilo Peruš ima z osvojenimi 95 točkami že skoraj osvojen 2. mesto. Zanimiva pa bo razvrstitev od 3. do 6. mesta, kjer znaša razlika komaj 8 točk. Sedaj ima 3. Boris Grzina 45 točk, 4. Jože Zunec 43, 5. Jože Jesenek 40 in 6. Herbert Komarica 37. Nekoliko več zaostajajo 7. Franc Rotovnik 21, 8. Bojan Prosenec 18, 9. Franc Jesenek 17 in 10. Alojz Salamun z 12. Vseh šahistov, ki so do sedaj sodelovali na turnirjih in osvojili točke, je bilo 16.

V. Pesjak

PREVENTIVNA REKREACIJA

Na pobudo TOZD družbeni standard ter v sodelovanju z zdravstveno službo pri Koroškem zdravstvenem domu smo v letu 1979 zelo uspešno pričeli z izvajanjem organizirane in strokovno vodene preventivne rekreacije. Ko govorimo o sodelovanju z zdravstveno službo, moramo povedati, da je le-ta predlagala kandidate in jih tudi napotila k rektorju, njegova naloga pa je bila strokovno vodenje te aktivnosti. Prvotni namen preventivne rekreacije je bil aktivirati sodelavke in sodelavce, ki pogosto bolujejo predvsem za poklicnimi boleznimi, kot so npr: enostranska obremenitev, ukrivljena hrbtenica, boleznih dihal, psihofizično monotono motenje, debelost in podobno.

Glede na popularni začetek in predvsem zaradi intenzivnega strokovnega vodenja rektorjev, ki so bili v nenehnem stiku z medicino dela, se je sčasoma zanimanje za preventivno rekreacijo razširilo. Predvsem so se za to vrsto aktivnosti navdušile nekatere naše sodelavke in sodelavci, ki v tekmovalni rekreaciji niso našli svojega mesta, kakor tudi tisti, ki so čutili, da je njihova telesna teža nekoliko prerasla v maksimum. Povečalo pa se je tudi zanimanje strokovnega vodstva, predvsem medicine dela, ki je predlagala razširitev preventivne rekreacije na preventivno zdravljenje.

Za razliko od dnevne rekreacije, ki poteka popolnoma poljubno in delno tudi brez strokovnega vodenja, saj so udeleženci po večini še aktivni športniki ali pa so to bili, pa je aktivnost v preventivni rekreaciji v celoti vodena. Urnik je prilagojen udeležencem, tako da ni velikih problemov glede udeležbe, tudi za tiste ne, ki delajo na več izmen, saj smo tudi rektoriji vezani na izmensko delo. Aktivnost traja dvakrat tedensko po eno uro, in sicer je to sedaj ob sredah in petkih od 10.—11. ure dopoldan in od 19.—20. ure zvečer. Aktivnost se prične točno ob določeni uri z uradnim segrevanjem. Po obveznem merjenju srčnega

utripa preidemo na vaje, ki so prek zdravstvene službe posebej prirejene. V drugem delu ure izvajamo igre z žogo ali kakšne druge elementarne igre za razvedrilo in zadnjih 10 minut še umiritev in ponovna kontrola utripa srca. V programu imamo tudi kontrolo telesne teže in kontrolo pljučne kapacitete. Pri izvajanju teh aktivnosti uporabljamo objekte Parka telesne kulture, in če je le možno oziroma če nam dopuščajo vremenski pogoji, se poslužujemo zunanjih objektov.

Kljub temu da je ta vrsta aktivnosti ves čas vodena in da imajo udeleženci določene obveznosti, opazimo, da se jim obiskovanje ne upira. Še več, celo privlačijo jih, predvsem naše sodelavke, ki najdejo v koristnem telesnem razgibanju tudi del športne zabave in razvedrila.

Prvotni namen preventivne rekreacije je bil aktivirati nekatere dejavnosti pri sodelavkah in sodelavcih, ki so čutili nagnjenje k bolehanju. Z vključitvijo preventivnega zdravljenja pa se bo namen nekoliko izpopolnil. Glavni namen bo še vedno preventiva, vanjo pa bomo vrinili zdravljenje, in to predvsem s hidroterapijo. Pri vseh poizkusih, da bi naše sodelavke in sodelavce pritegnili k aktivnosti, smo v smeri preventivne rekreacije lahko zadovoljni z rezultati vsaj glede udeležbe. Pri preventivni rekreaciji smo dosegli to, da udeleženci premagajo negotovost in sram, da okolica z gledalci na njih ne vpliva negativno, kot je bil to pogost primer, ki pa je pri nekaterih posameznikih še sedaj prisoten. Vidni so tudi določeni rezultati, saj se je počutje udeležencev v primerjavi s prejšnjim močno izboljšalo. Število bolezenskih izostankov se manjša, ugotavljamo pa tudi, da prihajajo k nam nekateri posamezniki, ki do danes niso poznali druge poti kot služba — dom. Naših športnih objektov niso poznali, kaj šele, da bi jih obiskovali.

V bodoče bomo k preventivni rekreaciji in k preventivnemu zdravljenju pritegnili še več naših sodelavcev

in sodelavk. Že zdaj delamo v dveh skupinah, ločeno po spolu. Če bodo potrebe zahtevale, pa bomo skupine ločili po zdravstveni indikaciji. Z rezultati bomo lahko dokazali, da je aktivnost izredno koristna, predvsem pa privlačna, saj določene aktivnosti opravljamo v splošno zadovoljstvo vseh udeležencev. Posebna ugodnost pri preventivi je toplejša voda v našem bazenu, in to 30 stopinj C vsak prvi in tretji vikend v mesecu. Že v začetni fazi se je obisk v bazenu povečal, predvsem tistih naših sodelavcev, katerim je potrebna hidroterapija hrbtenice ali drugih obolelih telesnih organov. Privlačna je hidroterapija tudi zato, ker ni nujno, da je udeleženec tudi plavalec, kar pa bomo rektoriji izkoristili in vzporedno z vodno aktivnostjo naše delavce naučili tudi te veščine.

Za uspešno delo preventivne rekreacije pa je nujen trimski kabinet z vsemi potrebnimi instrumenti in pravilno izbranim orodjem. Zavedamo se, da je sedaj čas splošne stabilizacije, toda menimo, da se bomo prav z nabavo skromnega in pravilno izbranega kabineta obnašali stabilizacijsko. Zmanjšala se bodo bolezenski izostanki, povečala se bo delovna zmogljivost posameznikov, prav tako bo tudi počutje naših delavcev daleč boljše, kot pa je bilo do sedaj. Tudi povezavo z zdravstvenim osebjem moramo povečati, predvsem pri izbiri kandidatov in pri izbiri vaj za določene vrste bolnikov oz. rehabilitantov. Sodelovanje z medicino dela je pomembno pri pripravi nekaterih preventivcev, pri njihovi odločitvi, da pridejo k nam, prav tako pa tudi pri analizi rezultatov, ki nam govorijo o uspehih aktivnosti. Velik pomen za preventivo ima tudi vsa druga rekreativna dejavnost. Iz izkušenj vemo, da naši delavci, ki pridobijo trajne navade v aktivnosti, postanejo sčasoma trdnjeji in odpornejši, njihovo zdravstveno stanje je v večini popolno in tak delavec ne bo potreboval preventivnega zdravljenja. Že sedaj ugotavljamo, da večina kandidatov pri preventivni rekreaciji teh navad prej ni imela. Te trajne navade se zanemarijo, predvsem pri ženskah mlajših generacij, in to v času ko končajo šolanje, se zaposlijo in poročijo. Pri fantih je ta pojav redkejši. Da bo v bodoče teh primerov manj, bomo v sodelovanju s šolskim centrom predvsem dekleta vabili še v času šolanja na večerne ure rekreacije. S tem bomo povečali število udeležencev v rekreativni dejavnosti, udeleženci sami pa bodo pridobili trajne navade pri gibanju in telesni aktivnosti, s čimer si bodo krepili zdravje in večali telesno zmogljivost.

Seveda pa pri preventivni rekreaciji ne smemo zanemariti potrebe po strokovnih kadrih, ki se v fazah rehabilitacije, izboljšanju delovnih zmoglosti in počutja naših delavcev izredno pomembni in nujno potrebni. Našemu človeku moramo pokazati, da želimo tako kot on, da se bo v našem okolju gibal zdrav, krepak in čil. Da bo v nenehni pripravljenosti na svojem delovnem mestu in tako prispeval svoj delež k izboljšanju delovnih rezultatov naše socialistične skupnosti.

Boris Fabijan,
Org. rekreacije

Gibanje zaposlenih v tovarni od 21. aprila 1980 do 20. maja 1980

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Odkod je prišel
PRIDOBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Ban Stanko	5. 12. 1960	KV strugar	pnevmatični stroji	iz JLA
2.	Bandalo Franc	25. 1. 1960	KV valjavec o. p.	stroji in deli	iz JLA
3.	Burzić Nijaz	1. 1. 1954	NK delavec	jeklarna	iz druge del. organizacije
4.	Cifer Ivan II.	25. 12. 1947	KV natakar	kovačnica	iz druge del. organizacije
5.	Čerče Alenka	13. 4. 1956	VŠ dipl. ekonomistka	komerciala	iz šole
6.	Čibej Aleksander	8. 5. 1957	NK delavec	kovačnica	iz druge del. organizacije
7.	Ermenc Franc	29. 5. 1956	KV vodoinstalater	kovinarstvo	iz druge del. organizacije
8.	Grešovnik Dominik	3. 8. 1956	VŠ dipl. pravnik	DS KSZ	iz šole
9.	Kobolt Ivan	8. 5. 1960	NK delavec	pripr. proizvodnje	iz JLA
10.	Kočet Marija	10. 9. 1951	NK delavka	strojno gradb. vzdrž.	iz druge del. organizacije
11.	Kozlar Milan	23. 5. 1960	NK delavec	rezalno orodje	iz JLA
12.	Krajnc Rudolf V.	14. 12. 1960	KV strugar	valjarna	iz JLA
13.	Kupčič Zdenko	26. 4. 1958	NK delavec	jeklolivarna	iz druge del. organizacije
14.	Novak Bojan	13. 4. 1960	KV žičar	jeklolvlek	iz JLA
15.	Perič Petar	1. 7. 1950	VŠ dipl. inž. met.	jeklarna	iz druge del. organizacije
16.	Pečnik Viljem	12. 5. 1948	NK delavec	vzmetarna	iz druge del. organizacije
17.	Pikl Karel	10. 8. 1947	KV avtotapetnik	kovinarstvo	iz druge del. organizacije
18.	Pirnat Ivan II.	3. 8. 1957	KV kovač o. p.	kovačnica	iz JLA
19.	Planko Aleksander	18. 9. 1958	SŠ strojni tehnik	raziskave in razvoj	iz JLA
20.	Ramšak Karel	15. 6. 1960	NK delavec	transport	iz JLA
21.	Rožič Feliks	11. 5. 1948	KV ključavničar	stroji in deli	iz inozemstva
22.	Salčnik Anton	6. 1. 1959	KV str. ključavničar	energija	iz JLA
23.	Stopar Jože	2. 12. 1959	NK delavec	jeklolivarna	iz druge del. organizacije
24.	Stropnik Vili	28. 4. 1960	NK delavec	jeklolivarna	iz JLA
25.	Studenčnik Marjan	7. 10. 1960	KV rezkalec	stroji in deli	iz JLA
26.	Štruc Cveto	10. 5. 1958	NK delavec	industrijski noži	iz JLA
27.	Tiršek Franc	10. 6. 1942	KV mesar	kovinarstvo	iz druge del. organizacije
28.	Vaukman Milan	6. 9. 1959	NK delavec	pnevmatični stroji	iz druge del. organizacije
29.	Zavratnik Ciril	15. 3. 1948	PK vodoinstalater	kovinarstvo	iz druge del. organizacije
30.	Zlomislič Stipe	12. 12. 1955	NK delavec	jeklarna	iz druge del. organizacije

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Kam je odšel
IZGUBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Bahč Štefka	26. 12. 1950	NŠ	jeklolivarna	potek pogodbe
2.	Blatnik Vladimir	25. 10. 1960	KV rezkalec	pnevmatični stroji	v JLA
3.	Bolarič Friderik	24. 5. 1928	VK modelni mizar	jeklolivarna	invalidska upokojitev
4.	Ferk Darko	1. 8. 1961	KV str. ključavničar	stroji in deli	v JLA
5.	Fašun Bojan	8. 7. 1961	KV str. ključavničar	stroji in deli	v JLA
6.	Ferlin Branko	16. 5. 1961	KV strugar	stroji in deli	v JLA
7.	Grabner Franc	26. 10. 1961	KV rezkalec	stroji in deli	v JLA
8.	Grgić Anto	7. 5. 1958	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
9.	Grgić Juro	29. 6. 1955	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
10.	Gros Franc	18. 10. 1957	NK delavec	jeklolivarna	v JLA
11.	Iskrač Ivan	24. 2. 1955	NK delavec	jeklolivarna	dana odpoved
12.	Janšek Franc	24. 9. 1960	KV strugar	rezalno orodje	v JLA
13.	Jeseničnik Jože	8. 3. 1925	KV delavec	kovačnica	starostna upokojitev
14.	Kladnik Franc	7. 3. 1961	KV ključavničar	kovinarstvo	v JLA
15.	Kladnik Marjan	4. 1. 1961	KV rezkalec	kovinarstvo	v JLA
16.	Kogelnik Franc	2. 4. 1920	PK žerjavovodja	valjarna	starostna upokojitev
17.	Komerički Branko	10. 9. 1956	KV obr. električar	elektrotehn. storitve	v JLA
18.	Kotnik Andrej II.	8. 2. 1961	KV valjavec o. p.	valjarna	v JLA
19.	Kotnik Bojan	22. 8. 1956	NK delavec	vzmetarna	samovoljna zapustitev dela
20.	Kotnik Marija IV.	29. 6. 1953	NK delavka	družbeni standard	dana odpoved
21.	Kramer Jožef	9. 3. 1929	VK kovač	raziskave in razvoj	invalidska upokojitev
22.	Krasniči Gani	6. 7. 1954	NK delavec	jeklarna	izključ. po sklepu disc. komisije
23.	Kunc Marjan	10. 11. 1960	SŠ strojni tehnik	energija	v JLA
24.	Ledinek Ivan	22. 6. 1957	PK žerjavovodja	jeklarna	dana odpoved
25.	Močnik Leopold	25. 12. 1942	KV str. ključavničar	jeklolivarna	poklicna rehabilitacija
26.	Martinc Miroslav	30. 6. 1959	KV str. ključavničar	stroji in deli	dana odpoved
27.	Lukić Slavko	2. 6. 1958	NK delavec	valjarna	izključ. po sklepu disc. komisije
28.	Pačnik Bernard	19. 4. 1961	KV obr. električar	elektrotehn. storitve	v JLA
29.	Paradiž Peter III.	24. 6. 1954	PK livar	jeklolivarna	izključ. po sklepu disc. komisije
30.	Poderčnik Jože	11. 12. 1927	PK delavec	kovačnica	starostna upokojitev
31.	Poročnik Janko	19. 8. 1962	NK delavec	elektrotehn. storitve	dana odpoved
32.	Prosenč Bojan	20. 5. 1953	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
33.	Skopljak Nakić Dragun	7. 2. 1953	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
34.	Stojanović Momčilo	24. 4. 1953	SŠ kmet. tehnik	valjarna	dana odpoved
35.	Stražišnik Jože	17. 3. 1961	KV str. ključavničar	industrijski noži	v JLA
36.	Škratek Alojz	6. 6. 1961	KV rezkalec	stroji in deli	v JLA
37.	Škratek Ivan II.	20. 7. 1955	NK delavec	vzmetarna	izključ. po sklepu disc. komisije
38.	Šmit Franc	13. 4. 1957	KV kovač	komerciala	v JLA
39.	Šimon Ivan	23. 2. 1961	NK delavec	transport	v JLA
40.	Štefič Venčeslav	1. 3. 1950	NK delavec	jeklolivarna	izključ. po sklepu disc. komisije
41.	Tomič Stevika	5. 12. 1960	NK delavec	jeklarna	v JLA
42.	Velunšek Hermina	5. 2. 1961	KV rezkalka	rezalno orodje	dana odpoved
43.	Žvikart Bojan	27. 6. 1955	NK delavec	stroji in deli	dana odpoved
44.	Kiselak Boža	11. 1. 1960	KV prodajalka	raz. in razvoj	dana odpoved

IZOBRAZBA — KVALIFIKACIJA

Pridobili lastnost delavca

- 1 — VŠ dipl. ekonomist
- 1 — VŠ dipl. pravnik
- 1 — VŠ dipl. inž. metalurgije
- 1 — SS strojni tehnik
- 2 — KV strugarja
- 2 — KV ključavničarja
- 1 — KV rezkalec
- 1 — KV žičar
- 1 — KV avtotapetnik
- 1 — KV mesar
- 1 — KV vodoinstalater
- 1 — KV natakar
- 1 — KV kovač o. p.
- 1 — KV valjavec o. p.
- 1 — PK vodoinstalater
- 13 — NK delavcev

Izgubili lastnosti delavca

- 1 — SŠ strojni tehnik
- 1 — SŠ kmetijski tehnik
- 1 — VK kovač
- 1 — VK modelni mizar
- 5 — KV rezkalec
- 6 — KV str. ključavničarjev
- 2 — KV strugarja
- 2 — KV obr. električarja
- 1 — KV kovač
- 1 — KV prodajalec
- 1 — KV delavec
- 1 — KV valjavec o. p.
- 2 — PK žerjavovodja
- 1 — PK livar
- 1 — PK delavec
- 1 — NŠ
- 16 — NK delavcev

Ob odhodu v pokoj še skupni posnetek z delovnimi prijatelji — sodelavci remontne delavnice valjarne

NAŠI UPOKOJENCI

Ivan Brložnik, roj. 31. 7. 1924, v železarni od 17. 9. 1941, nazadnje v tozd pnevmatični stroji. Inval. upokojen 31. 3. 1980

Franc Kogelnik, roj. 2. 4. 1920, v železarni od 2. 12. 1952, nazadnje v tozd valjarna. Star. upokojen 15. 5. 1980.

Jožef Poderčnik, roj. 11. 2. 1927, v železarni od 15. 10. 1945, nazadnje v tozd kovačnica. Star. upokojen 30. 4. 1980.

Jožef Jeseničnik, roj. 8. 3. 1925, v železarni od 15. 4. 1947, nazadnje v tozd kovačnica. Star. upokojen 30. 4. 1980.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in sina **Davorina Paradiza** se najlepše zahvaljujemo vsem ki so mu poklonili cvetje in ga spremljali na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala sodelavcem ETS železarne in RO Prevalje. Hvala ravenški godbi in tov. Hočevanju za poslovične besede.

Žalujoči: žena Liljana, sinek David, mati, oče, brat, sestra z družino ter družina Drevenšek.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in dedija **Leopolda Krivograda** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste sočustvovali z nami, mu darovali toliko vencev in cvetja ter ga v tako velikem številu pospremili k njegovemu zadnjemu počitku. Hvala pevcem, ki so mu zapeli v slovo, in g. dekanu za pogrebni obred.

Žalujoči vsi njegovi

DAVORIN PARADIŽ

Dragi Darko!

Nemo, s pogledom, uprtim v grob, ki bo tvoj zadnji dom, se od tebe poslavljamo tvoji sodelavci in tovariši. Mnoge misli nam begajo po glavi, a vse se zlivajo le v eno vprašanje: »Zakaj je tako tragično preminilo še tako mlado življenje?« Topa je bolečina v naših srcih.

Skoraj 10 let si bil med nami. Kot vajenec, še skoraj otrok, si prišel med nas in se hitro vključil v naš kolektiv in naše delo. Med nami in ob rohnenju peči v topilnici si rasel in se razvil v dobrega tovariša in sposobnega električarja. Radi smo te imeli. Bolečina in nerazumevanje se je zrcalilo v očeh vseh tvojih sodelavcev, ko smo izvedeli, da je v tem porajajočem se pomladnem jutru ugasnilo tvoje življenje v mrzlih valovih Drave.

Morda so se tvoje misli na poti na delo — na tvoji zadnji poti — samo za hipec pomudile pri tvoji pravkar ustvarjeni družini, pri sinku, ki brezskrbno spi, morda tudi pri delu, ki te je čakalo, in že je posegla vmes kruta roka usode in te odtrgala od vsega, tebi tako dragega.

Ostal boš sam v svojem tihem domu, le cvetje bo pokrivalo svežo gomilo, nas pa bo vsak pogled na tvoje prazno in zapuščeno delovno mesto vedno in vedno znova spominjal nate. Z globoko žalostjo se poslavljamo od tebe, tvojim naidražjim pa izrekamo iskreno sožalje.

Tvoji sodelavci

ZAHVALA

Po dolgi in hudi bolezni smo izgubili našega ljubelega sina, moža, očeta, brata in dedija **Ivana Rezarja**, p. d. Korešnika. Zahvaljujemo se zdravnikom in sestram ravenškega zdravstvenega doma in slovenjegraške bolnišnice. Iskrena hvala tudi vsem, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti. Se posebej se zahvaljujemo Karlu Polancu in Ajnžiku za poslovične besede, g. župniku Kotniku za pogrebni obred, pevcem za žalostinke, pogrebem, sosedom in vsem, ki so bili z nami v teh najtežjih dneh.

Žalujoči: mama, žena, sinovi, hčerke, brat in sestra z družinami ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame **Bori-slave Fabijan** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in jo z nami pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala sodelavcem TOZD družbeni standard, Zvezi borcev, društvu upokojencev in kolektivu Posebne osnovne šole Juričevega Drejkca, kakor tudi našim vrlim železarskim godbenikom za spremstvo. Posebej se zahvaljujemo Edu Klepu in Stanku Arnšku za srčne poslovične besede ob odprtem grobu.

Boris Fabijan s sestrama in bratom

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremljali našo TRUDO

na njeni zadnji poti, iskrena hvala. Njeni

OBČNI ZBOR UPOKOJENCEV

Društvo upokojencev Ravne na Koroškem bo imelo svoj redni letni občni zbor dne 27. junija 1980 ob 16. uri v Domu železarjev hotela Merx na Čečovju. Vabimo vse upokojenke in upokojence, da se tega zbora v čimvečjem številu udeležijo.

Predsednik DU
Jože Sotošek

Fotografije za to številko so prispevali: A. Čibron, kadrovska služba, F. Kamnik, F. Rotar, oddelek za informiranje, M. Ugovšek in E. Wlodyga.